

33 = št. 1-4 + pos. št.; kopl.

št. 1
1982/83

Per 1303/1982/83

10014536

GORISKA KNJIZNICA

COBISS

1303

1983

P 1303 / 1982/83

P 14.536 / 1982

PROSTOR ZA OZNAČEVANJE

Začeli smo novo šolsko leto, preselili se bomo v nov šolski center, torej je prav, da tudi naš IZVIR na novo oživi. Prva številka je pred nami.

Tudi letos se ponavlja stara praksa - skoraj vsi prispevki se "prispeleli" od članov uredniškega odbora.

Mislimo, da to napako morate spregledati, saj je vsak začetek težak. Zmanjkalo je pač časa, da bi se nabralo dovolj veliko število kvalitetnih prispevkov naših bralcev.

S tem vas želimo opozoriti na vaše sodelovanje. Pestrost in kratkostasnost zahtevata večje število različnih ustvarjalcev, zato je torej vaša pomoč nujno potrebna.

Pišite o sebi, svojih prijateljih, o nepravilnostih, ki jih vidite in vas motijo, pišite pesmi, prozo. Skratka - pišite o vsem.

Prispevke lahko oddate svojim razrednim predstavnikom ali pa prof. Zdenki Blažkovi, ki je tudi naš novopečeni mentor, ali pa komurkoli od članov uredniškega odbora.

V upanju na vaše sodelovanje vas lepo pozdravlja

uredniški odbor

PROTESTNO ZBOROVANJE

V petek, 24. septembra, smo se zbrali učenci osnovne šole in Srednje gradbene šole Veno Pilon, delovni ljudje in občani na protestnem zborovanju zaradi pokola Palestincev v Z Bejrutu. S tem smo izrazili našo podporo njihovem pravičnemu boju za dosego osnovnih človekovih pravic. Pokazati smo hoteli, da obsojamo politiko Reagana, Begin in njihovih somišljenikov. Njihovo dejanje je bilo skrajno podlo in v posmeh vsemu naprednemu svetu. Z zborovanja smo poslali protestno brzojavko RK SZDL in RK ZSMS, v kateri smo še enkrat najostreje obsodili pokol nedolžnega palestinskega prebivalstva v taboriščih Z Bejruta.

Svoboda je kupa čistega vina, prijatelj,

in mi vsi pijemo iz nje.

Zato zajemi tudi ti požirek,

in pojdi naprej;

a svetu povej,

da si svobodo pil.

NASVETI 1. letnikom

Najprej nekaj uvodnih misli naši dragi mlečnozobi prvoletni raji:

Z ozirom na vašo hrabrost, ki ste jo pokazali s tem, da ste si upali prestopiti ta sveti prag, smo vas dolžni seznaniti s hišnim redom, ki v tej naši domačiji vlada že na vekov veke (Amen)

Kot prvo in najbolj prvo (kot pomembno in najpomembnejše) je dejstvo, ki si ga morate z zlatimi črkami vpisati v vaše navadne zemske glave:

1. Četrtni letniki so bogovi, vsemogočni, najbolj pametni in edini vredni častitljivega spoštovanja, ki ga mora mlečnozoba raja izkazovati od prvega dne na vsakem koraku in v vsakem trenutku ter se jim pokoravati v vseh ozirih in neozirih. Brezpogojno torej sledi, da se iz razredov morate takoj umakniti, če samo zaslutite željo četrtošolcev, da bi radi vstopili vanj. Na hodnikih se stisnite čisto k steni, če slučajno katerega zagledate. Ne drznite si odkloniti, če vas kateri od bogov žica za kos malice ali pa cigareto (bogovi so iz stabilizacijskih razlogov v finančni stiski in nameravajo v njej ostati do konca šolskega leta). Drugače jih pa smete pozdravljati - ampak ponižno!, da ne bo pomote.

S četrtošolci smo torej opravili. Upam, da ste vsaj toliko pametni, da veste, kakšne so vaše dolžnosti (pravic tu nimate!!) do njih.

Posvetimo se drugim problemom: v šoli boste verjetno srečali tudi profesprje. Ti so glavni takoj za četrtošolci. No, za nekatere niti ne veste, ali so učenci ali učitelji. Težave pri razlikovanju bodo kmalu izginile, saj pravijo, da ste pod kritiko - torej bodo profesorjem kmalu začeli siveti lasje. Potem jih boste torej lahko spoznali. Prav je, da imate do njih spoštovanje, če si želite častvenih zvez z njimi, imejte vsaj 10 popravnih izpitov (UI, UI, UI → ..IU, IU, IU → IA, IA, IA) Uspeh za dolgotrajno sodelovanje zagotovljen (to v ne-metaforičnem jeziku pomeni, da boste na PI padli). Če boste preveč padali, zavarujte se pri zavarovalnici za letno premijo 50 ND. Koristno!

Če nočete imeti PI iz matematike, morate učitelju matematike prinesiti $(5(12-4) + 3-7(5+2)-1)$ kovancev po 25 par. No, ker se med vami ne bo našel junak, ki bi tak račun rešil, se pač sprijaznite s PI, oziroma s π po matematično.

Načine, kako se izogniti drugim PI, prepuščamo v raziskavo vam. Zanesljive načine morate še pred koncem šolskega leta za bogove (t.j. okrog 4. junija) sporočiti na naše uredništvo. Tudi sami jih namreč krvavo potrebujemo, vendar imamo trenutno opravka z drugimi stvarmi.

Gremo naprej: Pitje alkoholnih pijač je dovoljeno samo pod strogim nadzorstvom 4.a in 4. b. Pripada jim $\frac{100}{100}$ od celotne količine. Kaditi smete samo, če redno plačujete davke. Vsak mesec morate na šolo prinesiti vsaj eno tono odpadnega papirja.

Na sestanke MO, ŠS, ŠŠD, OZN, MK, MPZ, ŽŽŽ hodite redno. Sicer vam bo trda predla. Bodite aktivni na vseh področjih.

Po šoli smete hoditi v čevljih le izven območja 1. in 2. nadstropja (tam namreč deluje stalna patrolna služba. Redarje pa verjetno poznate...)

V vaše dobro - s svojim vedenjem ne izzivajte incidentov, ker je naš ravnatelj, odkar smo vedli UI, neprestano slabe volje in bi to lahko vplivalo na njegovo odločitev pri določanju kazni.

To bi bilo na kratko vse. Ostalo zveste naknadno.

Pritožbe pošljite na Goriške vodovode, Goriška cesta 32, 65270 Ajdovščina.

Ne bodite preveč predzni, sicer boste imeli luknjast urnik.

DNEVI V OKVIRU USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

Gotovo je njihov glavni cilj prebuditi v učencu zanimanje in pravilen odnos do kulture, narave, športa in osebne obrambe. Sprejeti kulturo brez vsiljevanja, ampak zaradi lastnega zanimanja, spoznavati strategijo obrambe zaradi nevarnosti, da ti nekdo ukrade tvoje interese, postati športnik, da bi lahko v športu izrazil del tistega, kar ti govori duša, zblížati se z naravo, ker si del nje.

Kaj od teh dni pričakujete prvošolci?

"Pouk bo odpadel."

- Že, kaj pa če bodo v popoldanskem času?

"Nas pa drugi dan ne bodo spraševali."

- Zdaj pa nekoliko resneje. Kaj si predstavljate na primer pod kulturnimi dnevi?

"V glavnem proslave. Pa v kakšen kino bomo šli... morda v opero."

Še sanja se jim ne, da bi proslave pripravljali sami ali da bi morali ravno oni napeti vse ustvarjalne sile, da bi lahko

nastalo nekaj takega, čemur se reče kulturni dan.

--Telesno-obrambni dnevi?

"Morda nas bodo gnali na Škol... hahaha!"

Take in podobne neresnosti se klatijo po glavah prvošolcev. Kaj pa o tem menijo na tem področju že stari mački-drugošolci?

"Dobri so se nam zdeli predvsem kulturni dnevi - pogovor z akademskim slikarjem bi se lahko še kdaj ponovil. Seveda je bilo tudi med njimi nekaj togosti. Predstavitev gradiške gledališke skupine bi bila lahko veliko boljša, če bi se na to srečanje prej že sami pripravili. Predlagamo, da bi nam lahko predstavili režiranje, nastajanje scene in vse tiste podrobnosti, ki se sicer na odru ne vidijo, so pa za nastanek predstave bistvenega pomena."

-Poleg kulturnih so bili tu še naravoslovni, telesno-obrambni in športni dnevi. Kaj pa njihova kritika?

"Všeč nam je bilo orientacijsko tekmovanje. Lahko bi ga še kdaj pripravili.

Naloge pri naravoslovnih dnevih bi morale biti manj obsežne, bolj naj bi se poglobile v eno samo točko. Ta pomanjkljivost se je izkazala na naravoslovnem dnevu po Vipavski. Zaradi preštevilčnosti in slabe organiziranosti smo bore malo odnesli. Veliko bolje bi bilo, če bi se razdelili na več manjših skupin, ki bi med potekom samim sestavljale poročila.

Pohvaliti je treba tudi pohod na Golake. Kljub majhnim spodrseljam (vsi učenci niso natanko vedeli, kaj so delali njihovi vrstniki v ostalih skupinah, saj zaradi preštevilčnosti ni bilo mogoče slišati vseh poročil), smo med hojo samo bliže spoznavali sošolce, za katere smo menili, da jih že dovolj poznamo. Tudi preizkus vzdržljivosti in telesne kondicije je bil zelo zanimiv."

BRIGADIRSKO ŽIVLJENJE NA ORA JESENOVAC '82

Petelin iz bližnje kmetije je zakikirikal. Ura je 4, sonce še skriva svoje žarke za gorami, ki se nekje dvigajo iz ravnine, ležeče pod temi bosankimi vasicami in mesteci, ki se komaj razvijajo. Tu nekje smo tudi mi. Naše naselje, brigadirsko naselje, ki ga z dveh strani oklepata Una in Sava, kot da bi hotela varovati mlada brigadirska srca in delovno vzdušje, ki raste med nami z dneva v dan. Ob tej uri se prebujamo. Prej še povsem tiho naselje naenkrat oživi, najprej se zasliši glas dežurnega, ki prebuja brigadirje v brigadirskih hišicah in jih meče iz tople posteljice, kjer se še malo prej tako sladko sanjali od delovnega dne in neprespane noči. Vstajamo. Ko si počasi oblačimo kratke hlače in majice in leno natakemo brigadirske copate na noge, se včasih zgodi, da pritečemo k telovadbi z zamenjanimi copati ali brez enega, ki ga neutrudno iščemo in v isti naglici lahko včasih telovadimo še z zobno ščetko v roki ali še vsi beli od zobne paste, ki so nam jo pridno namazali po obrazu neki neznanci prejšnjo noč. Smeješ se takim prizorom, pa četudi še na pol spiš, četudi te pikajo strastni komarji medtem, ko stojiš v zboru. Tečeš, ni važno kako, lahko mižiš, lahko se praskaš, lahko preklinjaš fiskota, vendar tečeš. Ena, dva, ena, dva... tako telovadimo na dvorišču, postavljeni v ravne vrste.

Po telovadbi pospravimo postelje, potem, ko s himno in ob pozdravu mirno dvignemo našo zastavo. S tem se navadno prične tudi naš delovni dan.

Po zajtrku se oblečemo v delovne obleke in ob pozivu po zvočniku pobereмо svoje krampe in lopate ter krenemo na avtobus. Vesela in udarna pesem se razlega, medtem ko nas meče sem in tja v že tako razmajanem hitrem avtobusu. Nekomu morda omahne glava in opravi še tisti zaključek spanja, ki ga ni utegnil prej.

Avtobus se ustavi, srečno smo prispeli preko vseh bregov, dolin in blatnih jezer na našo traso. Zasliši se žvenket krampov in drugega orodja in preden se zaprejo vrata avtobusa, pobereмо še malico in sodček vode, ki nam bo gasila žejo na vročem soncu ob delu. Zbor, in odkorakamo na traso. Ko nam glavni taser določi traso, poprimemo za orodje in že se zasliši glas našega traserja ki neumorno dokazuje svojo osebnostno moč. Delamo. Pomikamo označeno vrv, kopljemo, delamo luknje in sadimo sadimo naše hrastove in jesenove sadike.

"Naprej! Gremo!" se včasih zasliši med našo brigado, ko nem že delo steče. Poglej, koliko je že naredila tista brigada! in delo postane kot neko tekmovanje, užitek. Pozabiš na žulje,

ki te skelijo, na roki in kaplje, ki se ti v potokih ulivajo na čela. Po malici, ko spraviš kruh, pašteto, sok, zemljo in še kaj trave vase, si pridobiš spet energijo, da lahko delaš, dokler ne pride tista nadvse pričakovana ena ura in se pripelješ v naselje. Še z zadnjimi močmi pritečeš do tuša, kjer te hladna voda osveži in, ko se ob pesmi namiliš in umiješ, že pozabiš na delo in utrujeno telo.

Kosilo. Popoldne začne v naselju najlepši del dneva, ki se izpopolni še zvečer, s plesom, igranjem, petjem, sprehajanjem, spoznavanjem novih prijateljev. Včasih moraš še na predavanja, a že komaj čakaš, da greš spet med prijatelje brigadirje. Ko preživljaš prelepo popoldne ob Savi, se nemalokrat zgodi, da koga nesejo pod tuš, čečrav se je prej generalno okopal, nekoga med popoldanskim počitkom privežejo za posteljo, nekje pa se sliši vesela družba, ki se po svoje zabava s športom in kulturo.

Ko sonce zatone, se vsi zberemo spet ob svoji zastavi in jo s pozdravom in himno spustimo. Če je tu večerja, brigade se vrstijo druga za drugo, zmeraj ob spremljavi komandanta in dežurnega, ki kontrolira, če si ni kdo pozabil splaknit rok v razkužilu. Ob dobri brigadirski "pašti" se spet zberemo skupaj. Včasih imamo brigadirski večer, včasih plešemo kolo ob "brigadirski vatri", drugič spet nas obišče ansambel ali igravec, če ni drugega, pa imamo disco večer na prostem. Spet se od srca smeješ in ko si tako med brigadirji se včasih skoraj razžalostiš ob misli, da bo vse to minilo. Tu si del celote. Tu se ne zavedaš več samo slovenstva, tu postaneš član velike družine, kjer so vsi bratje in sestre, od Makedoncev, prek Srbov in Bosancev, pa do naših izseljencev, ki pridejo s svojo brigado iz DDR. Tu postaneš zares ponosen na jugoslovanstvo, resnično vzljubiš naše bratske narode. in daruješ svoje odprto srce in mlade žuljave roke domovini.

Valentina Kalin, 2. družb.

MATURANTSKI IZLET

Tisto naše vandranje po Jugoslaviji, imenovano tudi maturantski izlet, nepozabno doživetje prav gotovo vseh, ki smo celih deset dni skupaj živeli, jedli, pili in spali (naj ne zveni dvoumno), se je začelo zgodaj zjutraj (ob 4⁰⁰ po greenwichu), 27. avgusta (po srednjeevropskem času) - bil je ravno petek. Od vseh strani so na avtobusno postajo v hladnem jutru začele prihajati potovalke z zaspanimi ljudmi. Dolgo poletje nas je razkropilo in nas zdaj spet zbiralo skupaj. Vzdušje je bilo zares prijetno. Svoj višek pa je doseglo okrog pol petih, ko je po polurni zamudi (uro gor ali dol) pripeljal še avtobus in smo se vsi srečni skobacali nanj. Naši novi desetdnevni materi tov. Gatnikova z naslehnikom Matejem I. ter tov. Nežka z zemljevidom, sta se vsedli, ^{spredaj} mi pa prosto po inspiraciji-sedežev je bilo dovolj. Potem smo še pomagali vsem na avtobusni postaji (bila je strašna množica ljudi, mahajoča z belimi robci, zastavami in transparenti, nekateri so celo jokali) in se mirno in spokojno odpeljali. Večina nas je s solzami ganjenosti v oči kmalu za tem zaspala. To opravilo smo tudi v prihodnje često in dosledno opravljali v avtobusu z vso resnostjo. Specializirali smo se sčasoma za najrazličnejše poze in pozicije ter vrste spanja v avtobusu: - levo nogo gor in rahlo v desno, desna noga spodvita, glava nagnjena pod kotom 98°30', naslonjena nekje pri sosedovih podplatih (omama zagotovljena - za zdravje že skoraj škodljiva količina, - čevlji št. 46 - zagotavljajo trdno spanje). Ker pa nihče ni egoist, pustiš sosedu, da ti položi katerega od svojih delov, ki ga trenutno nima kam dati, na želodec. To je le ena od variant, ki so se dopolnjevale in izboljševale tekom cele poti. Ne bi verjela, da je mogoče pozo za trdno in neprestano spanje razviti do take popolnosti, če bi tega ne videla na lastni oči. Več o teh položajih in legah si lahko preberete tudi v kateri drugi literaturi (S tem nikakor ne namigujem na Figure Veneris).

Mi pa gremo dalje. Prvi dan smo tako prevozili celo dolgo pot tja do do Sarajeva. Sarajevo je čudovito mesto (Za ^{yx} prve letnike dodatna informacija: Sarajevo je glavno mesto Bosne in Hercegovine). Ima prav gotovo nekaj nekaj čez 3000 muzejev. Žal smo jih mi utegnili obiskati le dobro polovico. Prav gotovo pa je najbolj zanimiv del Sarajeva Baš Čaršija. To je pravi raj za turiste. Velik del naših denarnic je bil bliskovito osiromašen vsaj za kakšnega jurja. Je pa tudi res, da smo se zvečer dobili skupaj, skoraj vsi nori in polni džezevic za mame in stare mame in za okras. Večerno življenje je bilo sploh dokaj zanimivo. Ob 20¹⁵ je že po celem Ferijalnem domu vladala smrtna, oglušujoča tišina in skoraj vseh 34 ovčic je sanjalo sladke sanje pra-

vičnih. Le nekaj čez 25 izjem je ob zvokih milozvočne kitare tu pa tam v kateri izmed sob nadaljevalo dan. Ti večeri so bili polni nepredvidljivih presenečenj, ki so glede na okoliščine vplivale na vsakega posameznika drugače.

Jutra so bila ponavadi zelo zgodnja. Tista šesta, sedma, pol-osma ura je prišla kot blisk in se zarezala v naše utrujene misli: Pokret! Tjentište, Jesenovac, Kraguševac - Veličasten spomenik NOB, muzej poln obtožujočih grozodejstev, resnic, ki pričajo o strahotah fašizma in o velikanih, o brezimnih milijonih, o junakih-nosilcih naše svobode. Vtis je globok in obvezuje. Ena sama misel iz vseh misli, ki se porodijo: Nikoli več vojne!

Potem spet naprej, v avtobus, preko gričev in dolin. Vsake toliko časa se ustavimo, da gremo lulat, jest in protegnit okončine.

Dnevi gredo z veliko naglico. Že smo v Dubrovniku. Morje, sonce, turisti, muzeji, Lokrum... Na vodo smo navalili kot mutasti na telefon in se (po dolgem času) dobro skopali. Tisti trije dnevi so bili pravi balzam za naša utrujena in pretresena sedala.

Prehodili smo tistih bore 50 km po dubrovniškem obzidju in za spremembo nihče ni padel dol. Zvečer smo se predali sentimentalnim pohodom po diskotih, okušali smo blažene občutke pitja Mirinde. Kdor je še imel kaj v denarnici, je skoraj gotovo kupil spominek ali dva (spominkov ni nikoli praveč).

Ja, to je bil čudovit čas.

Čibenik je bil naša zadnja postaja.

Nekatere je že dajalo domotožje, marsikdo je zvečer pred spanjem hrepeneče pomislil na toplo in varno mamino okolje. Pa vendar je bilo naše zadnje skupno jutro nekako nenavadno otožno, (mogoče tudi zaradi velike množice zamaskiranih s kolodontom in ljubko premazanih z rdečim lakom). Navadili smo se drug na drugega in zazdelo se mi je, da mi bo zvečer kar malo dolčas, ko bom legla sama spat (nikar me spet ne razumite narobe).

Konec naše dolge poti je bil tragično dokončen. Na avtobusni postaji smo si pomahali z belimi robci in se razšli.

Nataša Bolčina, 4.b

SPOMINI NA QUILIANO....

Ajdovščina je že dalj časa pobratena z italijansko občino Quiliano. V okviru medsebojnega sodelovanja se vrši vsakoletna izmenjava delegacij mest. Do sedaj je šlo zgolj za počitniško letovanje, letošnje poletje pa je prineslo novost. Vodilo te spremembe je bila raznolikost političnega sistema Jugoslavije in sosednje Italije ter želja Italijanov, da bi se seznanili z načeli naše socialistične ureditve. Seveda pa smo tudi mi želeli kaj več zvedeti o političnem stanju pri sosedih.

Polna pričakovanja in otovorjena s potovalkami se je naša mala družčina zbrala pred hotelom Planika. Res pisana skupina smo bili: tri družine, štirje predstavniki iz delovnih organizacij in nas pet gimnazijcev. Izza okoliških gora je sramežljivo pokukalo sonce. S svojimi igrivimi žarki nas je pospremlilo na dolgo pot. Smeh in klepet sta kmalu napolnila avtobus, ki je vozil med zelrnimi travniki, vinogradi, nepreglednimi koruznimi polji, ... Sonce pa je neusmiljeno pripekalo in nam jemalo "poslednje življenjske moči". No, tako hudo res ni bilo, a savno smo imeli vseskozi na razpolago. Strmeč skozi okno sem razmišljala, kako nas bodo sprejeli v Quiliano. Kot tujce ali kot prijatelje?.. V resničnost me je pritegnilo Ksenjino stokanje, ki se mi je zdelo kot glas vpijočega v puščavi. Toda kmalu so se nam vsem razjasnili obrazi. V daljavi smo zagledali obsrise morja. Vedeli smo, da smo blizu. Genova je bila kmalu za nami, zatem Savona s cvetočimi oleandri in potem.. Da, prispeli smo v Quiliano. Kako prisrčno smo bili sprejeti! Nekaj enkratnega. Bili smo prepričani, da je pred nami še deset čudovitih dni.. In nismo se zmotili.

Nastanili smo se v šoli sredi mesta in bili tako stalno v stiku z domačini. Ti so nas obdajali s pozornostjo in brezmejno prijaznostjo. Ves čas smo bili razpeti med šolo in med vrtcem, kjer smo jedli ter imeli razna srečanja s predstavniki političnega in družbenega življenja. Pogovarjali smo se z njimi in izvedeli marsikaj zanimivega o tamkajšnji KP, o sindikatih, o šolskem sistemu, mladini, ...

Župan nam je razkazal najznačilnejše predele mesta, nas popeljal med starimi hišami in novimi soseskami. S ponosom nam je pokazal tisto, ki nosi ime Via Ajdovščina.

Vsak dan je prinašal s seboj novih, prijetnih presenečenj. Ogleдали smo si večja mesta, vključno z Genovo z vsemi njenimi muzeji in palačami ter znamenitim pristaniščem. Občudovali smo lahko Albisolo, Albengo in Savono, kamor smo hodili tudi na kopanje. Natrpane v malem šolskem avtobusu so nas peljali tudi v manjše kraje, ki izžarevajo tisto tipično italijansko gostoljubnost.

Tamkajšnji prebivalci nas niso še nikoli poprej videli, a ko smo odhajali, so nam toplo stisnili roko in nam mahali v pozdrav, dokler ni rumeni "scuola bus" izginil v daljavi.

Najlepše pa je bilo takrat, ko smo bili skupaj z mladimi. Vsak večer so nas čakali pred šolo, da smo se vrnili z večerje. Potem pa smo se pogovarjali dolgo v noč. Bilo je kot v čebeljem panju - mali temperamentni Italijančki so vztrajali pri italijanščini, naši "kuštravci" pa pri slovenščini. Spet drugi pa smo se pogovarjali v angleščini in francoščini. Če pa smo v svoji nadebudnosti le zašli v prevelike jezikovne težave, nam je pomagal naš vsestranski prevajalec Edbin. Še sreča, da smo ga imeli pri roki. V teh večernih urah pa je udarila na dan tudi naša domiselnost in smisel za "štose". Kolikokrat smo se nasmejali do solza! Zdaj so se smejali meni, ki sem bila tarča stare ženske, kateri je bilo dovolj našega večernega srečanja. Zaključek: Branka z mokrimi lasmi. Ja, potem smo se smejali spet na račun drugih. Tarča največjega smeha pa je bil naš Boco oziroma Durbans (tako so ga namreč krstili italijanski fantje). Za njegovo nočno kopel v postelji sta poskrbela Walter in Roberto, ki sta bila vedno polna domislic. Valentina in Tea sta to nočno tuširanje prespali, Nadja pa je bila očitvidka omenjenega dogodka in Durbansa, ki ni dolgo čakal na maščevanje. Naš Marko pa se je izkazal kot odličan kozmetičar in velika škoda je, ker niste videli, kako mojstrsko je spečim fantom polakiral nohte na nogah. Le pri Dragotinu se ja zataknilo, ker je slutil nevarnost in je šel spat z nogavicami. Skratka, bilo je enkratno.

Toda naše desetdnevno bivanje v pobratenem Quiliano se je neusmiljeno bližalo kraju. Prišel je poslovilni večer, ki smo ga preživeli vsi skupaj. Otožnost je zamenjala smehljaj na naših obrazih. Tako tesno nam je bilo pri srcu.. Toliko vsega smo si imeli še povedati, a besede so ostale neizrečene, zamrle so na ustnicah. V temni noči so odmevali žalostni glasovi, ki jih je veter odnašal s seboj na krilih pozabe.... Trenutek slovesa... trenutek bolečine. Še zadnje besede.. V oči so mi vstopile solze, počasi so polzele policih ... Nisem jih obrisala. Pustila sem, da so šle svojo pot... občutila sem njih grenkobo.

Ostali so samo še spomini, za večno zapisani v naših srcih. Na mizi pa leži pravkar prispela razglednica s pristrčnimi pozdravi iz Quili ana.

Branka Colja, 4.a

GROŽNJAN '82

Grožnjan je mesto umetnikov. Staro mesto v Istri, zdaj skoraj zapuščeno. Poleti zaživi - pridejo likovniki in glasbeniki. Mesto ima okrog 30 galerij, je pa tudi kulturni center mednarodne federacije Glasbene mladine. GM Hrvatske tu že vrsto let organizira seminarje za mlade glasbenike in animatorje kulturnih dejavnosti. V avgustu sva se dve učenki naše šole udeležili seminarja za animatorje in informatorje.

Vzdušje v Grožnjanu je enkratno. Prideš, vidiš mestno obzidje, hiše, ozke ulice in staro cerkev. Kot, da si skozi čas pripotoval v 19. stoletje ali še dlje. Niti sledu moderne civilizacije, prava idila. Mesto se še ni zbudilo. Prijaviš se v centru, dobiš sobo, se nastaniš in greš spet ven. Okna so zdaj še odprta in iz vsake hiše slišiš drugo melodijo. Malo kaotično, a prijetno. Večina hiš ima na vratih znak GM ali napis galerija. Tu se povsod nekaj dogaja. Iz studijev prodira jazz, na klopih igrajo kitaro, iz hiš slišiš klavirje, saksofone in violine. Ne veš, kje bi se ustavil in poslušal. Spoznaš nekaj ljudi in dneva je mimogrede konec. Kar ne moreš se odpraviti spat, čeprav se ti oči zapirajo.

Drugo jutro se začne aktivno življenje. Spoznaš še ostale udeležence seminarja in se kmalu počutiš kot doma, čeprav se ti v srbohrvaščini jezik zapleta in imaš probleme z makedonščino. Pa gre. Izveš, da se bo začelo prvo predavanje in takoj pomisliš na šolo. Potem pa pride predavatelj in začne - diskusijo. Najprej ti je to malo čudno, potem se vključiš in govoriš in ti dve uri mineta, da ne veš, kdaj. Kosilo zbašješ na hitro vase. da lahko greš v studio poslušat jazz in še malo po galerijah. Začudi te, kako so vsi odprti, prijazni, pripravljani pogovarjati se. Potem spet "predavanje", a druga tema. Po večerji koncert čembalistke iz ZDA. In nato kitare. Poješ in poslušáš, spet poješ, čas pa teče. Okrog dveh ti oči že kar lezejo skupaj in ne moreš več. Preklinjaš nesrečno naključje, da človek rabi tudi spanje.

Vsak dan je potem podobno poln, a poln drugačne vsebine.

Druge teme "predavanj" - kultura, kako delati v kulturi, kaj nuditi ljudem, mladinski klubi, rock in pop kot kultura mladih, OO GM... Novi koncerti - orgle, klavir, kitare, lutnja, indijska glasba, jazz... Poln si glasbe, a ne prenasičen. Poln si še tisoč drugi stvari. Predvsem poln energije. Začneš praktično delati. Intervjuji, plakati, snemanja, tipkanje, prevajanje, bilten.

Delaš v redakciji pozno v noč ali bolje zgodaj v jutro. Utrujen si, a nič zato. Hočeš delati, to je glavno. Tako ti mine deset dni. Ko odhajaš, se ti zdi, da si bil tu dolgo - vsako ulico poznaš, poslavljaš se z ljudmi, ki so ti blizu - toliko bi še hotel videti, izvedeti, narediti in predvsem slišati. Greš, ker moraš iti in veš, da se boš še vrnil. Zadržiš solze in slovo je dosti lažje.

Tanja Pavlica, 4.b

ČLOVEK, NE JEZI SE

Težko je živeti ne da bi se jezili. Celó nemogoče. Vsaj meni to ne uspe.. Kaj, ko imam posteljo postavljeno tako, da moram vstati z levo nogo! Že samo to dejstvo me spravi v slabo voljo. Potem se odpravim v kopalnico in navadno ugotovim, da tople vode že dolgo ni.. Odprem mrzlo in na školjki premišljujem - "Bi ali ne bi, to je zdaj vprašanje! A-a, ne bi. Tako pozabim na tuširanje in si z mrzlo vodo, brr... poškropim obraz in na hitro umijem zobe. Pa še malo posedim na školjki. Kopalnica je v naši družini nekakšna Sibirija - ledeno mrzla, vsak gre tja le, če je res treba. Jaz pa uživam v sedenju tu, kjer imam mir in me nihče ne moti. Mama je (po zakonu vztrajnosti) že spet v moji sobi in kriči: "Vstani, boš zamudila šolo! Lenoba lena!" Moja mama je izredno dober stilist. To misel, da bi morala vstati vsaj pol ure prej, zna povedati na tisoče načinov. Nikoli se ne ponavlja, vedno nove besede, spreminja tudi način nastopa. Včasih je ledeno hladna, pa drugič ponižna, pa spet vdana v usodo in včasih besna. Res je enkratna, samo tema njene tragedije je žal vedno ista in prizorišče tudi.. No, pravi, da bom zamudila v šolo in to je spet novo dejstvo, ki me spravi v jezo, slabo voljo, obup in še več podobnih stanj. Ampak ni tako hudo. Ko pretuhtam, da sem pravzaprav že vse razen matematike bila vprašana, sem prav zadovoljna. Matematike tako ali tako ne znam. To je moja fiksna ideja, za vedno zafiksirana tudi z mnenjem profesorice. Kar se ima zgoditi, naj se zgodi. V takih primerih začnem verjeti v predistinacijo, determinizem in kar je še podobnih teorij. Če je bog odločil, da matematike ne bom znala, je pač ne bom. Njemu se pri tem res ne bi upirala, kajti to je moja zadnja možnost za vstop v nebеса. Pa prāde novo dejstvo, ki me ozlovolji - obleči se moram, obuti in res iti v šolo. Pa ravno zdaj, ko se je moja zadnja plat privadila na svež zrak školjke! Predistinaciji navljub bi še malo posedela, a potem bi spet izgubila vse šanse za v nebеса. Prepričam se,

saj sem zadovoljna tudi tu, v naši sibirski kopalnici. Adijo, nebesa! Samo moja mama, veste, ona bi me rada spravila čimviše in ko je ugotovila, da me v sobi več ni, prihaja proti kopalnici. Pričakujem njen nastop. Danes se je odločila trenirati bobnanje in že nabija po vratih. Vzpodbujaja (sebe ali mene?) s klici "Dajmo!" bum, bum, bum "hitro!" bum, tupu-dupudupu - bum. "Veš, koliko je že ura?" (Aha, mene vzpodbujaja bum, bum. Na koncu krešendo BUM! in gre. Zdaj pa res vstanem in se začnem odpravljati, se počasi res odpravim in se kot poklapan cucek vlečem v smeri jug. Iti v šolo in umreti! Tega, kako je tam, raje ne bi opisovala, to že vsi vedo, celo vrabci na strehah, lastovke na drogovih, sinice na drevesih in ostali. Bistvo je to, da je bog v svojem kratkoročnem načrtu res mislil tudi name in mi je še enkrat dokazal, da res nimam pojma o matematiki. Mojo idejo je še bolj zafiksiral, moj položaj v redovalnici tudi. Ampak glavno je, da pridem v nebesa. Samo prej bo treba mami razložiti, da je cvek le pot k nebesom. Saj razumela ne bo. In to je spet dejstvo, ki me spravi v slabo voljo.

Zdaj pa mi povejte - kako naj se človek ne jezi, ko je vsako minuto pred njim novo dejstvo z namenom, da ga spravi v slabo voljo.

Tanja Pavlica, 4.b

Tvoja roka sega v neskončnost
in me še vedno boža po laseh
Živi spomin stoji pred mano
in me še vedno sprašuje:
Kdaj? Kam? Kako?

Rosana Čermelj

BALADA ZA

sončev prah prekriva solze
sončev prah prekriva žalost
in vso prekrasno sentimentalnost
sončev prah prekrije sanje
mo'a misel sluti klanje
ah ljubi človek daj človeka
sončev prah igra kitaro
sončev prah pa je in pije
zelo lepo je biti lep
človek človeka ščipa za rep
sončev prah je dal blagoslov
sončev prah se je sprijaznil
vse to pehanje je en sam lov
pooblastilo je sončeve p. ge
da vsakih nekaj let
poskusijo spet
podrezati v svet
nikar ne joči stari
morda bi bil hesse dober kot ded
nočem sočutja in slinastih solz
sončev prah prekriva nas
to ni ukaz ne to ni ukaz
napisalo kolek je znižalo ceno
človek človeka žre
okrog gobca ima peno
sončev prah gre
da s svojo milino
ublaži stekliño
sončev prah prekriva solze
sončev prah prekriva žalost
in prekrije srečo, voljo in krepost.
sploh vse prekrije
vsemu vrat zavije

žakaj so poroke
za delat otroke
z žegnom morale?

Človek človeka ima
človek človeka je velik
človek človeka je dober
človek človeka
človek človeka
pokveka
sončev prah pokriva greh
sončev prah pokriva smeh
sončev prah gre
da s svojo milino
ublaži steklino
človek človeka
to je pač svet
človek človeka
to je pač svet

Nataša Bolčina

PRIJAZNE SENCE

Prijazne sence.
Dekletca jih zajamejo
med svoja bela krila.
V preprostih očeh se iskri
presenečenje,
bolj podobno
začudenju nad vsem tem,
In sence,
ki jih spreminjajo v ženske,
so prijazne,
in deklice
se sproščeno smejiijo
z odtenkom
nečesa novega v svojem glasu
Le kaj je spremenilo moje sence,
čemu so postale tako
neučakane?

Nataša Bolčina

JESENSKA ROMANCA

Jesen je.

Dežuje in zdaj sem lupina
škesanih dreves.

Veliko nas je,
ogretilih v ljubezen

in venemu skupaj k skupnemu koncu.

Čez zemljo sesujem se
z rožami v prsih
med trave.

ⁿazbrite valove moje krvi

bo mesec poslušal,

bo tkal,

bo v venec vonjav

skrbno sestavil čez zimo

Nataša Bolčina

Že navsezgodaj sem se odpravila na pot. Nič nisem razmišljala, kajti misli so mi bile otopele. Z eno samo željo - naprej.

Védela sem le, da bo pot zelo dolga.

Bila sem čisto sama sredi brezkončne puščave. Droben pesek se je vdiral pod mojo težo. Mraz se mi je v ranem jutru zarezal do kosti. Rahla sapa je vela čez pusto pokrajino in mi prinašala pozdrave neznanih dežel. Naprej, čeprav se ti pesek zažira v vsako celico tvojega telesa? Čeprav! Zdaj imam še voljo in dokler imam voljo, imam tudi upanje in dokler imam upanje, imam tudi možnost. Druge poti ni! Če obstanem, me bo posek počasi, a vztrajno požiral in izbljuval moje drobovje tam nekje na drugem koncu te velike peščene ure, katere jetnik sem. A pot nazaj je pot pogubljenja.

Nekje v daljavi se je oglasilo pritajeno zavijanje psov. Pospešila sem korak in glasovi so bili vedno glasnejši. Končno civilizacija! Prišla sem do prvih hiš, ki so se sramežljivo stikale druga k drugi. Kakor da jih je nečesa strah, sem pomislila. V ulico nasproti je zavil mož s črnim klobukom, potisnjenim globoko na čelo. Ljudje z očmi, uprtimi v tla, so me nezaupljivo pogledovali izpod obrvi, so mi na daleč izognili in se nato zbirali v gruče za mano. Čutila sem, da sem nezaželjena. Ozrla sem se na levo, od koder se mi je zarežala starka z brezzobo čeljustjo.

Kri mi je šinila v glavo, sunkovito sem se obrnila in stisnila pesti. Končno sem zapustila za seboj še zadnje hiše.

Oddahnila sem se, se sprostita in postala celo dobre volje. Sonce je že zdavnaj vzšlo, mraz me ni več tresel. Požvižgovala sem brezskrbno napev neke stare popevke, tedaj pa... Udarilo je vame kot strela z jasnega - zasledujejo te! Korak mi je zastal, oblil me je mrzel pot, kolena so se mi nemočno zašibila - le za trenutek, kajti že naslednji hip, sem se spustila v obupen tek za življenje. Dirjala sem tako lep čas vsa zadihana, se ozrla nazaj in spoznala, da ni nikogar. Trudna, izmučena sem legla na vroč puščavski pesek in se zjokala nad svojo usodo. Ne vem, kako dolgo sem spala, toda ko sem se zbudila, je bil svet okrog mene povsem spremenjen. Nad mano sinje nebo, pod mano mehka, zelena trava, potok, kije žuborel v bližini in bele vile z marjeticami v laseh so se hladile v senci vrbe, ki se je sklanjala nad potokom. Preveč lepote naenkrat! Pomela sem si oči, a slika je bila ista. Negotovo sem stopila k potoku, prav počasi, da me vile ne bi opazile. Nalahno sem zajela vodo in v tistem trenutku so se bele vile spremenile v črne krokarje in odletele. Začutila sem, da se je nekaj premaknilo in v tistem trenutku sem spoznala, da sem pogubljena. Vrtinec živega peska, krik smrti. Nekaj se je odtrgalo in v obupnem vrtincu so se pred mano zvrstile slike iz otroštva, ko so ljudje še imeli čas veseliti se in občudovati drobne stvari, ki so jim prinašale srečo, ko še ni bilo mehanizma peščene ure, ki nas s svojim neusmiljenim tempom uničuje in pogublja.

Jasna Koruza

ŽAR OČI ČRNEGA OTROKA S SLIKE

Videla sem dvoje velikih,
črnih otroških oči.
Še vedno vprašujoče zrejo vame
in terjajo odgovor.

Videla sem sonce,
svetlo, rumeno in žareče.
Nasmehnilo se mi je
in bila sem nagajivo zadovoljna.

Potem sem se spomnila
tistih žalostnih oči.
V njihovi uglasnosti
sem zaznala čudni žar,
močnejši od sonca.
Naselil se je v meni,
zdaj je tu in mi ne da
Kaj hoče žar oči
črnega otroka s slike?

Anita Žonta

ZAPRLI SO ME

Zaprli so me
in zagnili okno.
Ne vidim dneva.
Električna luč
brni.

Zavezali so mi roke
in uklenili noge.
Ne čutim več svojih steza.
Mrzli parket
poka.

Hočejo mi vzeti pesem,
ker se je bojijo,
ker je nočejo.
Stroji brnijo...
Jaz nočem biti
robot.

Anita Žonta

IZGINJA SMEH IZ OČI

Izginja smeh iz oči,
trpka poteza usten
se boleče odraža
na obrazu
na telesu
svet je spét
tuj

JUTRI BO SONCE SPET VZŠLO
IN SPET ZATONILO.
MORDA SE BO RODIL NOV ČLOVEK
IN UMRL STAR

JUTRI BOM SPET
STRMELA SKOZI OKNO,
POTAPLJAJOČ SE V MLAČNE VALOVE
VSAKDANJOSTI.

Anita Žonta

TIK - TAK

Ko grem ven, gledam ljudi, ki se dolgočasijo. Nemo strmijo v mize, se zamislijo, ugašajo in prižigajo cigarete, premikajo kezaŕce in se igrajo s škatlicami vžigalic. Hodijo od kavarne do Babilona in mogoče do pizzerije in potem spet nazaj. Iščejo, kje se kaj dogaja - ne najdejo. Čakajo, da se bodo lahko nasmejali. Ampak komu, ko vsi samo čakajo, tako zdolgočaseno, leno in brez besed. Iščejo si čimbolj udobne položaje na stoli in se mečejo gor in dol, prekrižujejo noge in pogledujejo proti vratom in skozi okno. Čakajo nekaj novega, ampak kaj, ko vse poznajo in vsi so enaki. Ne vedo, kaj hočejo, nekaj iščejo in še tega ne vedo, kaj.

Jaz grem ven, ker se doma dolgočasim in mislim, da bom zunaj kaj doživela, spoznala koga novega. Grem do kavarne in do Babilona, do pizzerije se mi ne da. In spet nazaj. Vsidram se na stolu in iščem najboljši položaj, dolgočasim se in gledam skozi okno in proti vratom, če bi slučajno kdor prišel, ampak seveda ne pride. Visim toroj ob mizi, prižigam in ugašam cigarete in čakam. Pila bi coca-colo, ampak nimam denarja. Ne nasmiham se, ker se mi ne da. Potem ugasnem zadnjo cigareto, vprašam za uro in rečem, da je že pozno in grem domov. Dvignem se iz položaja, ki sem ga tako dolgo iskala in res grem. Po poti malo fantaziram v vseh jezikih, kar jih znam. Preverjam znanje nepravilnih glagolov in čase, čeprav mi tega pravzaprav ni treba. Ampak nekaj moram početi. Potem pridem domov, iz vljudnosti malo gledam televizijo, nato pa se zaprem v sobo. Na gramofon dam ploščo in zraven pojem. Ko sem zasičena z glasbo in mi je vsega zadosti, grem v sobo z zvezki v roki. Odprem ga nekje pri slovenski romantiki in gledam odsotno v črke. V postelji še malo mislim na nekoga, ki ni pravi ali pa mogoče je. Ampak najbrž res ne, samo vseč mi je dolgo bo trajalo, preden bom zaspala, zato še mislim, kako dolgočasno je življenje in kako kratko, ker čas vendar teče. Hitro, čeprav se zdi počasi. Še malo zapojem (Don't let me down, I won't let you down - no, I won't) in spet malo pomislím, pa spet zapojem in se počasi izgubljam z zvezkom v roki in pri odprti luči, z lasmi čez obraz. Sama sebi želim lahko noč in se pogrezam. Pred mano slovenski romantiki. Saj čas hitro teče, ampak jutri bo še en dan.

Tanja Pavlica

MOJA PESEM BREZ RIM IN BREZ RITMA

Včasih mi je tako lepo na svetu.
Zdi se mi, da mi po vetru pošiljaš pozdrav.
Zdi se mi, da se s tebojsprehajam po
nežnih, zelenečih travnikih.
Da s teboj molče hočim
v jesensko topel dan.

Včasih mi je tako lepo na svetu

Pa ne vem - kako,
Pa ne vem - zakaj...

Marija Remškar 3.b

LEP JE

Lep je jesenski čas,
ko list
za listom
vsakega drevesa,
kakor, da nečesa pričakuje,
v barvah čudežnih tekmuje.
A hladen veter
z njim se poigra
in čisto rahlo
dene ga na tla.

Martina Rehar, 3.b

ČLOVEK ZAPUŠČA SVET CIVILIZACIJE IN SE VRAČA V NARAVO, DA BI SE NAUŽIL SAMOTE IN OKUSIL VONJ PUSTOLOVŠČINE

Sem ter tja se že oglašajo pernatih pevec in budi zaspance, ko se sprijateljsem pnem proti Pragu. Meglene tančice se dvigajo nad smrekovimi gozdovi, ki se kopajo v jutranji rosi.

Pred nama se dviga Rjavina. Gozd se redči in nazadnje nas spremlja ob poti le ruševje in rododendron. Stena je vse bliže in končno prideva čez zadnji prag, kjer je prehod do stene. Jutranja zarja je že osvetlila gorske grebene in prvi sončni žarki so se poigravali na vzhodnih stenah gora, ko sva prišla do konce široke police in se navezala. Bilo je hladno, v tem času severna stena ne vidi sonca. Skala je mrzla in ponekod kar preveč vlažna. Vzpenjala sva se preko večjih in manjših skokov, po polivah in grapah do večje police, ki se je končala pod strmim razom. Ko sem se vpela v kline, je Jan že stopal po izpostavljeni polici. Dobila sem dober stop in se previdno dvignila na polico. Vrstili so se rastežaji lepega plezanja v štirici.

Zadnje stojišče pred rdečo grapo. Vrv mi je počasi polzela skozi roke. Dobro, da ni več zehlo. Vsake toliko se je po steni vsul kup kamenja. Stisnjena k steni sem napeto poslušala, kdaj bo Jan uspelo zabiti klin. Kamor koli ga je poskušal zabiti, povsod se je razpoka odprla. Končno sem le zaslišala "ta pravo pesem" klin in se pripravila na najtežji del smeri. Nekam čudno sem stelovala dila čez ovire in prišla pod razpoko, ki se je na vrhu zožila. Vrv je bila napeta, sploh ni stekla. Nikjer nobenega oprimka razen dobrega stopa. Nad glavo sem zagledala lusko, ki je nisem dosegla. Sopiha in prav neslavno končam na vrhu zajede. Vrv popus in že vidim rdečo grapo, po kateri nadaljujeva pot do police. Ta se vleče pod previsi v gornjem delu stene. Polica je bila nasuta in komaj sem stopila nanjo, že sem bila meter nižje. Česar koli sem se prijela, vse se je drobilo in izginjalo pod nogami. Želel sem si čim prej na greben. Zasopla sem se ustavila na robu, kjer je prvič ta dan obsijalo sonce. Za nama je bilo pet ur plezanja.

Svet, po katerem sva hodila, je bil enkrat. Brez sledu civilizacije, niti najmanjše steze ni bilo. Vse to nama je dajalo vtis nekega tujega čudovitega sveta. Vsak kamen, vsaka živa ali odmrle stvar je ležala na mestu, kamor jo je položila narava v svojem večnem delovanju in nehanju. Nekoliko nižje je medilo pritlikavo cvetje in v zraku je bilo čutiti opojni duh po medu. Prav nič se mi ni mudilo v dolino. Hvaležno sem se ozirala na Rjavino, Triglav Stehar, Cmer, Škrlatico. Ob njih sem podoživela gorsko naravo in naravo sploh..

V kamniti soteski je šumel potok skrivnostno melodijo. Prišla sva v dolino, dohitela prijatelje in skupno smo nadaljevali pot do Svisli. Odložili smo nahrbtnike in vrvi, ki nas povezujejo v eno bitje in so simbol našega prijateljstva in naših ciljev.

OGENJ GORI

Ogenj gori.
Kadi se.
Polen je vedno manj.
Seđim
in gledam skozi plamene
v dušo.

V meni gorijo misli,
moje niti življenja so v dimu.
Nešteto barv je v plamenu;
toplih, živih, umirjenih, nežnih.
Lepo je goreti, dajati, ljubiti, peti.
Lepo.
Le to splava v nebo,
vse ostalo...
pepel raznese veter,
smrdljivo meso požrejo črvi,
ostanke žlahta.
Reši se, postani duh!
reši se iz pepela.

PESEM ZIBAJOČIH SE OREHOV

Orehi se zibajo in začno zoreti,
zibajo se ob pesmi vetra,
rjavijo v soncu valovečem.
Vejice, vejice, drobne vejice.
Kakor drobna vejica je moja šibka duša,
kakor oreh živahno telo.
Jaz sem vejica in oreh.
Vejica na papirju, vejica na drevesu.
Vejica med nasprotujočima si stavkoma,
Vejica med zakoni sreče in ponorelim telesom.

Bogdan Vidmar, 3.a

I Z V I R

Glasilo Srednje gradbene šole Veno Pilon Ajdovščina

Šolsko leto 1982/83

Številka 1

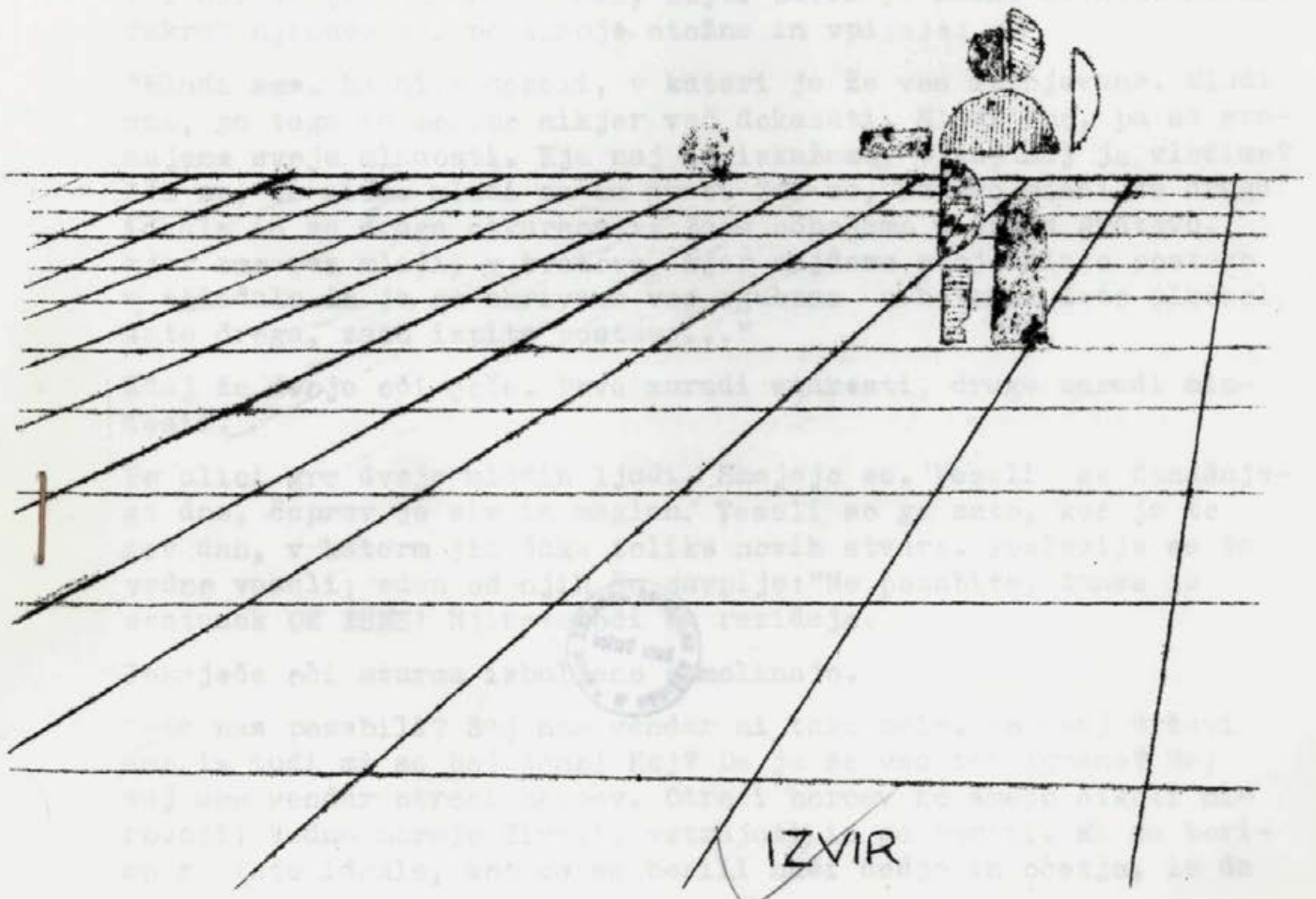
S prispevki so sodelovali:

Kalin Valentina
 Colja Branka
 Pavliva Tanja
 Čermelj Rosana
 Koruza Jasna
 Remškar Marija
 Rehar Martina
 Vidmar Bogdan
 Bolčina Nataša
 Žonta Anita

Mentorica:

prof. Zdenka Blažko

SREČNO 1983!

IZVIR

1234567890

97 71

MOJ PRISPEVEK K DANAŠNJI DRUŽBENI STVARNOSTI

Oči starca, ki so se zabetonirale med sive stelpnice mesta brez duše jočeje. Misli so se zagozdile med beganje ljudi, med njihove bežeče korake. Ne morejo najti del tistega, kar je bilo napisano z velikimi črkami: LJUBEZEN, PRIJATELJSTVO, BRATSTVO, ENAKOST. Del tistega, za kar so nekdanj žrtvovali svoje moči, svoje ideale in svojo mladost. Oči jočeje ob pogledu na izpite postave, ki padajo pod bežeče korake in umirajo. Kje je zanes, kje je želja in hotenje po življenju?

"Nekdanj sem bil tudi jaz mlad. Nekdanj sem bil tudi jaz čil. A nikoli nisem dopustil, da so šli čez me in me uničili! Nekdanj sem se raje boril, nekdanj sem se z vsemi močmi zavzel za tisto, kar so mi hoteli vzeti. Danes tega ni več. Danes padajo žrtve brez boja. Danes se moči izpijejo, ne da bi enkrat samkrat dokazale, da so nekdanj bile!!!"

In izpite postave nad katerimi je starec jokal začne vstajati. Zdi se, da jih ta tožba boli, kajti odvržejo masko ravnodušnosti. Takrat njihove oči postanejo otožne in vpijejo:

"Mladi smo. Mladi v deželi, v kateri je že vse izbojevano. Mladi smo, pa tega ne moremo nikjer več dokazati. Mladi smo, pa se sramujemo svoje mladosti. Kje naj jo izkažemo, v kaj naj jo vložimo? Zdi se, da nismo mladi za ta svet. Zdi se, da smo mladi za druge ideale in za druge stvarnosti. Zato odhajamo v druge sveteve, kjer smo res mladi, v svetove, kjer najdemo svojo mlado postavo v ogledalu in je ne skrivamo vse zgubane v betonu. Zato alkohol, zato droga, zato izpite postave..."

Zdaj že dvoje oči joče. Prve zaradi starosti, druge zaradi mladosti.

Po ulici gre dvoje mladih ljudi. Smejejo se. Veseli so današnjega dne, čeprav je siv in meglen. Veseli so ga zato, ker je to nov dan, v katerem jih čaka toliko novih stvari. Poslovije se še vedno veseli; eden od njih še zavpije: "Ne pozabite, danes je sestanek OK ZSMS! Njihove oči se razideje.

Jokajoče oči starca izbuljeno obmolknejo.

"Ste nas pozabili? Saj nas vendar ni tako malo. Po vsej državi smo in tudi mi se bojujemo! Kaj? Da je že vse izbojevano? Ne, saj smo vendar otroci borcev. Otroci borcev ne smejo nikoli mirovati! Vedno morajo živeti, vztrajati in se boriti. Mi se borimo za iste ideale, kot so se borili naši dedje in očetje, le da

so oni hoteli te ideale uveljaviti, mi pa jih hočemo braniti!
Zato smo mladi, zato smo čili, zato smo polni moči za borbo
v miru!"

Oči starca ne jokajo več. Oči starca se tokrat bleščijo, čeprav
je dan pust in brez sonca. Vejo, da to niso bile sanje, vejo,
da so to res izrekli otroci boja - borci!

Tudi oči izpitih postav se nasmihajo. Zavedajo se, da jim je
nekdo obljubil pomoč, lepši in boljši svet - tokrat brez sanj
in lažnih ogledal.

Vojka

NIKOLI DOVOLJ ČLOVEKA

Zatisnite ušesa, govori vam človek,
Razlike med resničnostjo in sanjami ni.
Lebdite pod zemljo,
Morda se bomo tam nekoč srečali,
Živeli večno v s i
in si podali roko.
To noč čakamo čisto sami, to je naša noč.

VSAKI JAZ

S tvojega zeljnika je bilo.
Ekspert ne pride v poštev, komunikacije odpadejo.
V ospredje se plazijo egoisti. Narcisi še čakajo svoj jaz.
Tako se vrti klobčič, dokler ga ne vzame nebesni krogelnič
v svoje toplo srce. Idealisti so stilniki po svoje,
požre jih res nič ne. Perverzni članki ti butajo v polža.
Toda ti živiš, čeprav se sam ne zavedaš tega.

ZENLJA DOMAČA NI PRAZNA BESEDA,
JE DEL MOJEGA ŽIVLJENJA

Zemlja domača ni prazna beseda! Ko se spomnim nate, mi v oči stopijo solze. Pivka, kako dolgočasna in pusta si, ko preživljam dneve doma. Vsakokrat, ko me vlak želja po znanju odpelje proč, mislim nate. Takrat si najlepša in najdražja in z vso ljubeznijo se vračam k tebi, samo k tebi.

Temna noč in tihi ropot vlaka, ki prihaja iz daljave. Tihe in v vrsto kot vojaki postavljene hiše ob cesti, drevoredi in zamrlo petje ptic, ki dajejo še lepši in toplejši videz. Takšna si ponoči, skrivnostna in malo zastrašujoča. Zjutraj pa, ko te svetleči sončni žarki obsijejo, postaneš kot mravljjišče, vsa polna in živahna. Kolikim človeškim srcem si poklonila vso domačnost in zavetje? Najbrž jih je mnogo, ki se radi vračajo nazaj k tebi v objem.

Tudi tujci te umajo radi, čeprav si jim poklonila samo nekaj trenutkov zatočišča, vendar jim nisi tako draga kot njihovi domači kraji.

Domivona, pravijo, da si lepa, vendar premnogokrat trda v boju za obstanek ljudi, ki te vseeno ljubijo, te obdelujejo s svojim znojem in žulji, potrpežljivostjo in željo, da bi lepše živeli na tebi. O, zemlja. Tudi grdi smo do tebe. Kaj so mrtve reke in smetišča na tvojih zelenih travnikih? Četudi tvoja lepota izginja, vendar tega ne smeš in ne moreš dopustiti. Upri se. Vračaj nam, kolikor smo mi tebi dali. Vendar še naprej nudi našim ljudem dom in lepoto, še naprej ostani naša, samo naša domovina.

Obljubljamo ti, da bomo poslej lepši in bolj zavedni!

Zemlja domača ni prazna beseda, del je mojega in vseh drugih življenja.

Šantelj Mojca

VSAJ MALO MIRA,
VSAJ MALO SONCA....

(posvečeno nedolžnim malim žrtvam v pokolu Palestincev)

To so bile sanje:
V malih očeh
je sijalo jutranje sonce
in v roki si držal
droben, droben
cvet.

Veš,
sonce še sveti;
tudi zato.
In droben, droben cvet
bo vzcvetel na grobu
iz tvoje krvi.

Male ročice
so poznale že puško
in bajonet.
Male oči
so videle
kako so pod rafali
padali starši
in bratje.
Malo srce
je spoznalo, kaj
je sovraštvo
in zakaj maščevanje.

Takrat je spoznal smrt.
kot plaha ptica
je zrl v cevi pušk,
ki so mu ukradle mladost.
Rasel je
in iskal pravico;
a svet je bil premajhen,
da bi jo lahko našel.

Mogoče boš tedaj razumel,
Človek,
kaj si storil!
Tedaj, ko bodo tebe
postavili
pred ogenj iz pušk.
Tedaj,
ko bo nekdo
posilil tvojo mlado ženo.
Tedaj,
ko bodo v goreči hiši
zgoreli tvoji otroci.
Mogoče boš tedaj razumel,
Človek!

Rosana Čermelj

S R N J A Č E K

Veter. Zibajoča se bilka. Pršenje snega. Občutek mraza na rokah. Občutek osamljenosti. Presunjenost nad to melodijo, simfonijo življenja, katere sestavni del je umiranje. Tako enkratna je ta pesem, a zakaj ne gledam vsega tega od daleč, zapečka. Zakaj zmrzujem tu, sredi gmajne, medtem ko se krasijo moderne jelke, sedijo zbrani ob jaslicah, se s poticami, prepevajo prelepe božične napéve, se dejavajo v javnih lokalih. Zakaj sem vpet kakor drobna travica v zemljo, zakaj sem kakor drobna snežinka, ki jo veter nosi in se bo stopila, ko bo posijalo sonce.

"Rad bi se osvobodil!" Toda sem le živčno, okorno, nervozno bitje, telesno sam sebi odveč in s prav nič skladno, uravnoteženo notranjostjo. Razkosan sem zaradi drobnih problemov, ki me žrejo, žrejo kakor nadležne muhe. Z levom se je lažje boriti.

"Ne, ne boš me! Zajedalci! Hočem živeti in biti svoboden!" Obupan se zázrem in vidim na steni koledar prihajajočega leta.

Danes je silvestrovo. "Zakaj bom imel celo življenje en sam dan, eno samo leto, en sam poklic! Zakaj ta večna simfonija!"

Odprem vrata, skočim iz hiše, zdrvim po snegu. Tečem, tečem, norim, divjam, krilim z rokami, noge se mi zapletajo, glava se mrtvo pozibava. Čutim, da telo ni več moje, pustil sem ga, jaz pa se avigam iz njegove ničevosti. "Hočem biti svoboden!" Rad bi skočil iz samega sebe, iz ječe, in se povaljal po belem snegu. Nisem še popolnoma prost, zdaj moram pretrgati zadnje vezi, zdaj!

Tedaj še bolj znorim, sem kot bučeč slap, ki liže skale. Uživam. V meni je še in še energije, jeze, strasti, žalosti. A padem na tla. Obda me hlad. Ležim kakor mrtev. Ležim in ne morem, se mi ne ljubi vstati. Hočem zmrzniti. A simfonija življenja mi ne pusti. Žalostno se zavem. Hotel sem poleteti, se rešiti iz kletke, a še vedno sem suženj. Žalostno dvignem glavo in takrat... Zastane mi dih. Čči so šokirane. Okamenim ob prelepi podobi. "Da, to so tisti trenutki, ki se ne skladajo z življenjem. Kmečka idila". Klečim pod češnjo in opazujem srnjačka, ki se pase in muli travice, štrleče izpod tanke plasti snega. Opazujem. A se kmalu naveličam idile. Zakričim. "Sedaj bo skočil in ne bo ga več, ostal bom sam." Obrne se in me vidi na dvajset korakov, na en sam njegov skok daleč.

Pogleda me z nekam čudnimi očmi, mi pokaže rit in se pase, kot da me ne vidi. "Hudiča!" Začnem stopati proti njemu. V meni

je strast, sadističen pogled. Srnjaček se ozre. Poskuša teči. Ne more. Pade na tla. Dih globoko od strahu. Tedaj vidim, da je tudi on smetar človeške hudobije. Zrušim se. Drug poleg drugega ležita žival in človek. Ista usoda, iste misli. Dina kakor človek, kruli mu kakor človeku. In jaz ležim kakor žival na mešanici zemlje, snega, trave, krvi in blata. Prijemljejo ga krči, mene davi živčni zlom. Iz prsi mu teče gnoj. Stiskam pesti in mislim si, kako bi mučil, pobijal.

Končno postanem spet samo človek, pcdoba kakršno najbolj sovražim. Vstanem. Srnjačka primem za zadnje noge, ga zavečem za grm, mu zavežem noge. Ves je shiran. Same kosti. Tukaj bo čakal, da pride lovec.

Toda moj bog, takrat me je pogledal s tistimi svojimi očmi. Bile so kalne in solzne. Spoznal je laž, krivico, hudobijo. "Ne, ne smeš umreti srnjaček. Ne, jaz, jaz. Daj ubij ti mene. Tudi mene bi moral nekdo. Toda ti me gledaš s sovražnimi očmi, zaničuješ me. Ah, ja. Prav imaš, spoštujem te. Ti vidiš na meni in v meni pravi drek, gledaš me v dušo."

Bil ga je en sam krč. "Ne moreš zbežati, čeprav so bile tvoje noge nekoč urne in hitre. Po tebi bo. Sedaj še vidiš okoli sebe drevje, nebo, griče, samega sebe, a čez trenutek... Kako grozna je ta misel, da ne boš več vedel za samega sebe. Čeprav si ranjen, iz tebe teče gnoj, spoznal si krivico in laž, a živel bi le rad."

Vedel je, slutil je...

Zalajal je nekam izmaličeno, pridušeno. Zadnji lajež, s katerim se je poslovil od sveta je bil krčevit. Ostro rezilo je bilo rdeče. Medtem je pršil sneg. Nebo je začelo jokati. Da, tudi nebo čustvuje. Ne sneg, začel je padati dežek.

Prej trepetajoče mišice, napete žile, dih poln strahu, razbijajoče srce, sedaj... Ni ga več. "Ne, njegove oči!"

Pada dežek, ljudje se lišpajo, oblačijo prelepe obleke, da proslavijo leto za katerega še vedo ne, kakšno bo.

Ne morem biti tak kot oni. Vidim njegovo gnojno ranó, njegove velike oči. Umazan, blaten in moker grem spat v čiste in bele rjuhe. "Hvala ti srnjaček, še zašepetam, " nocoj ne bom mislil na neumnosti." Zaspim. Sanjam o srnjačku, ki se sprehaja po koledarju. Vsi meseci so njegovi. Enkrat se smeje, drugič poskakuje, tretjič se oblizuje nad zeleno, svežo travo. In nad njim cveti češnja. Nje cvetovi so beli, nežni.

Zbudim se. Zunaj divja vihar. Obdaja me tema. Dvignem se iz postelje, ne morem spati. Grem v kuhinjo. Ura še ni polnoč. Sedaj bo treba nazdraviti. A vino je grenko. Iz bližnjega lokala se čuje harmonika, njen glas mi je odvraten. Poslušam simfonijo burje, snega, mraza, drobne travice sredi viharja. Tragičnost se stopnjuje, burja je vse močnejša. Krilim z rokami, tečem, divjam, norim. Boli me glava.

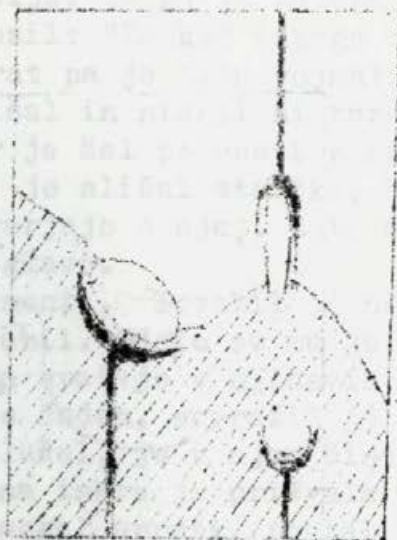
Tedaj v zvoniku odbije polnoč. Nobene spremembe. Simfonija se nadaljuje.

Vidmar Bogdan, 3.a

MOJA RAZPOTJA

Ne razumem se
in ti me ne razumeš,
sovražim, jočem, ljubim
ne razumem se.
Tako je vse brez veze,
še jaz in ti
in to najino življenje,
ta svet, to morje
in to sonce.

Brez veze je, verjemi!
Zato se ne razumem.

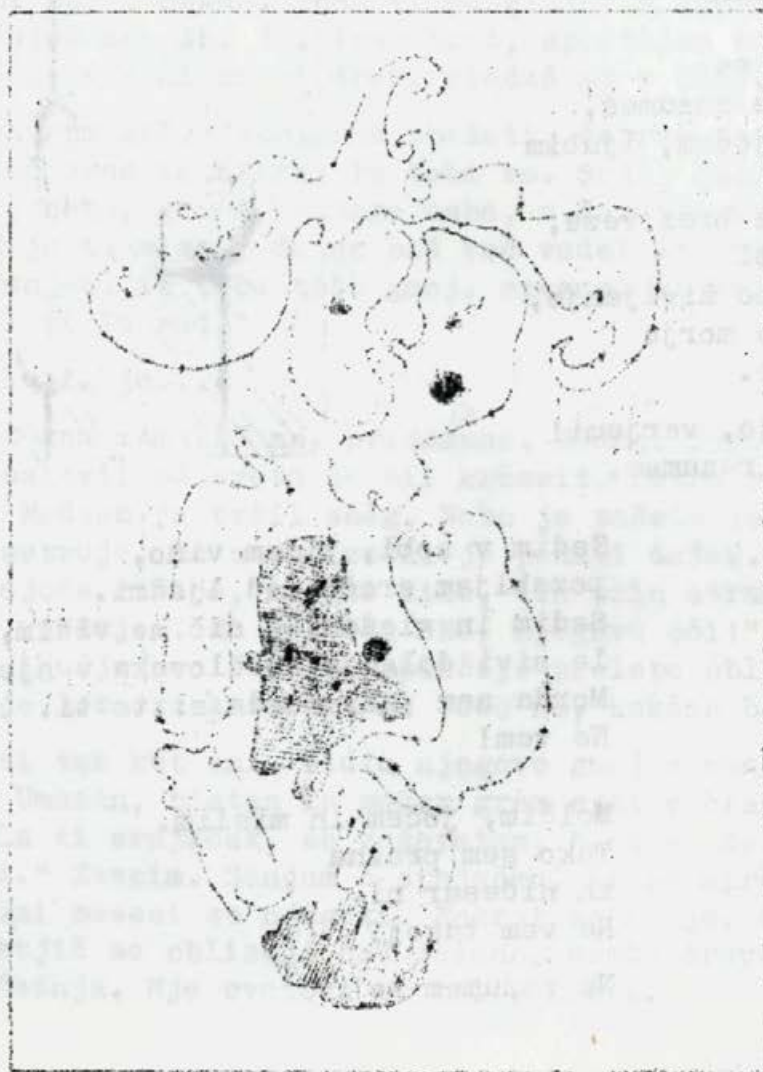
Sedim v sobi, pijem vino,
pozabljam srečo med ljudmi.
Sedim in gledam, a nič ne vidim,
le sivi dolgčas in človeka v njem.
Morda sem jaz, morda si te ti.
Ne vem!

Molčim, jočem in mislim.
Tako sem prazna
in ničesar ni.
Ne vem takoj?

Ne razumem se!

Nihče ne more spremeniti
praznine in molčanja in sveta.
Nikogar ni in ta praznina
ostaja tu, med nama.
Ne razumem se
in ti me ne razumeš.
Pa, saj ni važno...

Remškar Marija, 3.b

SANJE NEKEGA VEČERA

Nekega večera, ko je noč razgrnila svoj pajčolan nad vasjo, sem sedela sama v sobi. Ogenj, ki je plapolal v štedilniku, je na steno risal svetle sence, prečudne like in podobe. Tiho, leno so misli prihajale vame in odhajale. Menda sem zaspala. Menda se mi je samc sanjalo.

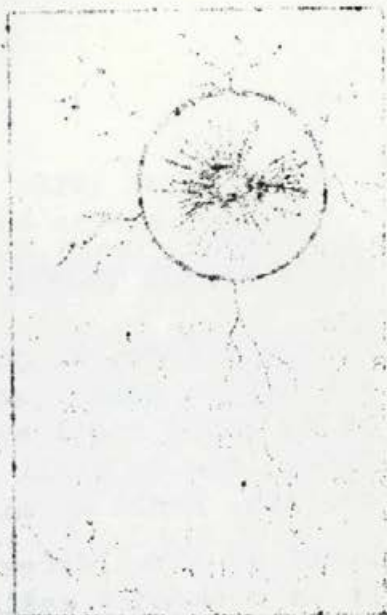
Nekoč je živel deček. Njegovo mesto je bilo mračno, sonce je le redkokdaj zašlo vanj. Deček ga ni maral. Raje se je potapal po bližnjem gozdu, se skrival v naročju mehkih trav in poslušal ptice. Tudi šole ni maral. Tam je moral ves čas sečeti v klopi in poslušati učitelja. Če ga je zalotil, da gleda skozi okno, mu je brž zagrozil: "Za kaj takega bi bil v mojih šolskih letih tepen. Takrat pa je bila vojna!" Sploh je deček to besedo velikokrat slišal in nikoli ni razumel, zakaj je ljudem tako všeč. Kadar je šel po cesti z rokami v žepih, žvižgaje si svojo pesem, je slišal starčke, branjevke, starše in študente, kako se pogovarjajo o njej. Zato si ni več žvižgal, hodil je s povešeno glavo.

Ko je postal starejši, se je spremenil. Pozabil je na gozd in trave, a ljudi v mestu ni vzljubil. Zdelo se mu je, da ga stalno opazujejo in obrekujejo. In spet je v njihovih besedah začutil vonj po vojni. Postajal je čuden, sovražil je ljudi in njihove spomine. Kadar jih je poslušal, je v njem čisto neopazno, skrivaj rastle želja. Drobná iskra je prižgala grmado: vsak dan je bila večja, ni se ji mogel upreti, postal je njen suženj. Nekega dne je v njem zlomila še zadnjo molekulo volje in planila na dan: "Hočem vojno, vojno, da vam dokažem da tudi jaz zmorem to!" Solze žalosti so mu polzele po licih, ogenj v prsih je počasi umiral: Ljudje so ga nekaj trenutkov osuplo gledali, nato so planili nadenj. Ni se branil.

Le redki so s sklonjenimi glavami pritrdili: "Prav je imel. Preveč smo mu govorili o vojni, bali smo se, da bo pozabil na nas.

Govoriti bi mu morali o miru!"

Pavlič Darja, l. družbosl.

V kot postavim igračko.
Tam ostane,
ker nimam mlajšega bratca,
jaz pa sem že odrasla.
V kot postavim igračko
in jo včasih prav hrepeneče pogledam

Nataša

VIDELA SEM JO PRVIČ,

TAKRAT JE BIL VIHAR

Stala je na skalah visoko nad mano. Nisem je videla, slutila sem jo. Vse se je vrtelo okrog mene, padalo in se razbijalo, a ona je stala, tako jasna in brez senc. Čutila sem vihar, bil je že v zraku, njegov vonj in glas, vse...

Stala je, podivjana od življenja, stoletna prebivalka divjine. Lasje so ji segali čez gola kolena, bili so sivi in mastni, podobni gorski travi. Valovili in mršili so se v vetru, kot snop kačjih repov. Obraz - zelen, skoraj poraščen z mahom, a lep, lepši od največje lepote sveta, kot dve temni, črni seneci - oči in trhel ostanek nosu med njima do tankih brezbarvnih ustnic. Ramena in noge je imela gole in umazane od blata, razprskane in prekrite z zagnojenimi ranami. Trup je imela zavrt v ovčjo kožo, od katere je še kapljala topla, kadeča se kri.

Stala je kot kip in tulila v dolino, kot prerijski volk. Le kaj je iskala tu, kaj je gledala, kaj želela?

V mraku je bilo videti tanko padajočo senco v dolino, temno je bilo, sivo in mrtvo, kot sodni dan.

Čakala je vihar. Želela je videti strele, ki bodo švigale v dolino in dvigale hiše od tal, spuščale svetlobo ob tla in jo odbijale v njen obraz.

Živela je v divjini, nihče več ni vedel zanjo, umaknila se je in postala zver, žival, kot zajec, volk in gams.

Ni vedela, da je misleče bitje - postala je človek brez zločina. Rjovela je, rjovela tožbo, ki je ni mogel nihče razumeti, pa je bila tako preprosta. Vihar je prišel. Vrtinci vetra so se valili po pobočju in vrtali med skale. Sprožal se je plaz za plazom. Kamenje se je valilo kot neustavljiv hudournik. Skale so poskakovale čez zaseke in z najgrozovitejšim hrupom padale v dolino. Videla sem jo stati na tem drsečem kamenju. Bila je negibna in

ravnodušna. Samo še trenutek, potem jo je odnesel vrtinec. Izginila je. Le kje je obležala, se je razblinila v zraku kot kratka misel, zgrmela z nešteti skalami v dolino? Morda se je spominjam, morda bi jo lahko poklicala, toda ne, ne smem je spoznati...

Videla sem jo prvič, bil je vihar in jo odnesel daleč, daleč stran, ukradel jo je. Ostala je v meni, kot kos rdečega neba na obzorju. Njen obraz vidim v sivo-zeleni obli vzhajajoče lune, v drevesnih krošnjah in živalskih očeh. Ne, ne! Ona ni mogla umreti.

Ajra Pogačnik, 1. družbosl.

SMEŠNA ZGODBA

Hčerke se prava pokora, zlasti ko dopolnijo osemnajst let. Namreč, dandanes je že tako, da je lažje najti cekin na cesti, kakor ženina, pa čeprav brez cekina. Vsi so poročeni in tisti, ki so samski so sigurno slabo blago. Tudi uvoz zdravih moških ne pride v poštev, ker jih je drugod še manj kot pri nas. Poznam nekoga, ki se je poročil celo s Kitajko. Nisem privrženec rasne diskriminacije, vendar res ne vem, kaj naj si ob tem mislim. Verjetno ste že uganili, da je moj edini otrok ženskega spola. Groza! Zelo, zelo sem toleranten do nje. Vestno dvigam slušalko na njen telefonski poziv. Moškim glasovom odgovarjam, da je ni doma, da bo kmalu prišla in potem končam. No, normalno da končam! Sicer pa ima moja hčerka več prijateljic, kot pa prijateljev. Zadnjič je bilo pri nas sloko dekle z dolgimi poliznjenimi lasmi, zamaščenimi in oguljenimi kavbojkami ter raztrganim pulloverjem. Rečem vam, da je prava deska. Poleg tega je pokačila vso zalogo cigaret in zagriznjene praznila uvožene steklenice "močne" pijače. S hčerjo sta noč in dan tičali v sobi, poslušali plošče, se hihitali in ragrajali. Oče sem in zato sem moral ukrepati. Rekel mi je, da te dekle ni družba zanjo. "Prvič je to popolnoma moja stvar. Drugič je to fant in ne dekle."

"Čigav?" "Moj! Požrl sem vedro sline, potihem preštel do pet, da sem se pomiril, nato pa sem jo vprašal, če je prepričana. "Da!" Bil je pravi, pravcati moški. Bil je že poročen, a ga ni prav nič motilo, da me je napravil za dedka. No, nič hudega! Jaz sem moderen in toleranten človek, in če te tepejo po glavi,

moraš pač trpeti. Konec pa je vsak srečen, kajne? Hčerka mi je rodila štiri kilograme težke... težko... joj, ne morem reči.... hm, hm... DEKLICO... da, deklica!... zaročenka moje hčerke... humor. Črni humor! Črni -no, pa saj veste, tak kot nafta ali dimnik. Je to sploh humor. Zakaj pa ni rdeč?

Milič Janja, 3.b

PRIJATELJA SPOZNAŠ V NESREČI

Za trenutek sem se ustavila pri osebnostnih lastnostih posameznika. Sicer se učim psihologijo, v tej besedi oz. dveh pa je nekaj tako magičnega, da ju moram nekoliko preučiti. Občutim nekakšno neustavljivo potrebo, da bi se vtihotapila v nekoga drugega in z njegovimi očmi opazovala sebe. Moj jaz bi se moral razdeliti.

Ustvarila sem si določeno sodbo o določenih ljudeh. V svojih zadnjih osnovnošolskih in prvih gimnazijskih letih sem močno, močno verjela v človeka in njegovo dobro stran. Na žalost nisem bila objektivna. Potrebno mi je bilo kar precej časa, da spoznala nekoliko realnejšo sliko svojih prijateljev.

Zgodilo se je pač tako, da sem začela nekoliko uporabljati svojo glavo in z njo misliti. S tem pa se je že začelo moje odmičanje od tiste zlate sredine. Sicer si še zdaj ne morem zamišljati, kdo je takrat razmišljal namesto mene - zdi se mi da se vsekakor ni mogel ponašati s preveliko količino pameti.

Ko sem se torej odločila peljati se v svojo smer, je bila to kaj težka stvar. Nekaj mi je branilo, da se vrnem v svet pocukranih nasmeškov in našminkanih obrazov, spet druga stvar bila ta, da mi je vonj po alkoholu postajal že neznosen.

Kam zdaj? Nikogar ni bilo, ki bi mi pomagal. Nasprotno - moj bivši prijateljji so mi vse še bolj zagrenili s svojimi umazanimi izmišljotinami in mi na vsakem koraku preprečevali tisto kar sem nameravala storiti. Ker ne morem reči, da jim je bila moja prisotnost potrebna, bom raje rekla, da niso marali priznati moje premoči in so me hoteli obdržati v svoji sredini.

Nikoli si nisem mislila, da znajo prav ti ljudje tako čudovi spletkariti. In to v družbi kjer vladata enakost in prijateljstvo (HA, HA, HA).

Jaz sem jih spoznala, oni pa verjetno mene nikoli ne bodo. Rekli boste, da stvari posplošujem. Pozor - govorim za moje biv

bivše najožje prijatelje (op.pis.: sokadilce in sopilce in da ne napišem še kaj več).

Izpoved ne ustreza povsem naslovu. Morala bi se znajti v nesreči, pa se nisem. Moralni nauk pa vendar ostaja nespremenjen: Zaupaj slepo tistim, ki jih imenuješ prijatelje, ker ti kaj hitro obrnejo hrbet in ti še kaj dajo za popotnico (brco v rit).

Anita

ČLOVEK, SI ŽE ISKAL ČLOVEKA

Človek, si že kdaj
želel človeka,
ki bi ti pomagal
na tvoji poti?

Človek, si že kdaj
iskal človeka,
človeka, ki bi ti bil
opora v boju?

Človek, si že kdaj
našel človeka,
ki ti je bil zvest v
življenju?

Človek, si sploh
kdaj iskal človeka?

Ajra Pogačnik, l. ružbosl.

OPROŠTAJNO PISMO

Ne želim ništa više od tebe, ni ljubav koja je bila lažna. Nikakvo objašnjenje a još manje sažaljenje mi ne treba. Želim da se sječaš mene i svih trenutaka koje sam ti poklonio. Volim te, voleću te zauvijek i nikađa ne mogu zaboraviti tvoj lik, tvju ljubav prema meni. Oprosti mi zbog tog jer mi je samo to preostalo. Hvala ti za sve što si mi nekađ poklonila pa i za ljubav mađa je bila lažna. Nemoj zaboraviti one dane u kojima sam bio sretan i pružio ti sve što sam mogao. Pokušaću da te zaboravim ali ne vjerujem da ću moći. Bila si moja prva ljubav i ne vjerujem da ću moći voljeti ikad kao što sam volio tebe. Shvatićeš šta znači voljeti onog koji te voli. Tađa kad se budeš sjećala mene tek onda ćeš moći da se sjetiš moje ljubavi. Nećeš čuti jauk srca mog nećeš se sjetiti mojih suza u očima i nećeš osjetiti usne koje te toliko žele. Daleko samo od tebe da vidiš kako se sklanjaju moje oči koje su te u svakom trenutku pratile. Nikad nećeš osjetiti toplinu mog srca.

Zbogom za uvijek!

Mujkanović Merseć, 2.č

PRAV GOTOVO EDEN IZMED NAJBOLJ BERDASTIH ZF ROMANOV
KAR STE JIH ZADNJE ČASE BRALI

V oranžni sintetični travi je poležavala XY2. Svoje nežje mašje oči je obračala s hitrostjo 890 čevljev na 15 minut. To je pomenilo, da se prehranjuje in je zato zelo nezaželje motiti jo. XY2 je drugače zelo nežno, dobro, prijetno in ne zadnje tudi zabito bi+je. Se pravi - ima vse vrline zemljia prebivalke 50-tega stoletja. Njea oče - uračni oče - kajti očetov oče je imela naša glavna junakinja nekje na 20. stoletju je bil znanstveni raziskovalec po imenu Müller. Njegova zasaga je, da se zemljani od njegovega izuma dalje lahko hodili po dveh nogah. Ugotovil je namreč, da zemljani in zemljanke že približno 5000 milijonov let nimajo več kril in da pač le zato hodijo po čveh ali štirih nogah. Da pa je videti bolj lektualno, po dveh. Za to svoje življenjsko delo je bil nujen z obrokom vanilijevega pudinga iz 20-tega stoletja. To - iz zadnjega oz. predprvega stoletja, kakor ga tudi imenu zemljani. Müller je rekel, da ima vanilejev puding okus po

niliji in da spominja čisto na puding. Njegovo izjavo je prenašala televizija in preko cele zemlje so zemljani željno vsrkavali njegove besede. Niso ga pa filmali v živo, ker je prišlo do tehnične napake ravno takrat, ko je Müller svečano začel prežvekovati puding. Kasneje so namreč ugotovili, da je glavnemu kamermanu Franceljnu ravno med snemanjem tega pomembnega kadra padla v šesto zgornje očesce v levem očesu (šteto od desne strani) mušica in da je, revež moral prekiniti snemanje. Sicer pa - prav mu je, kaj pa med delom je klobase z zenfom.

XY2 je torej sedela na svojem oranžnem vrtu in se prehranjevala. Njen uradni oče Müller jo je ponosno ogledoval skozi eno izmed emajliranih oken in si mislil: "Star sem že, XY2 pa je velika že dobra dva metra devetdeset. Zadnji čas je, da jo razmnožim."

Ko so se njena rahlo rozasta očesca ustavila in je onemogloobležala v travi, se je Müller sklonil skozi okno in zverinsko zatulil. XY2 se je vsa srečna obrnila tja in še bolj zverinsko zatulila. Nato je vstala in se odsvaljkala v hišo. Müller jo je čakal na vratih, jo vljudno pljunil med levo in desno oko, XY2 pa je dvignila četrto nogo in jo trikrat zavrtela okrog Müllerja. Že iz tega je razvidno, da je bila očetovska ljubezen Müllerja velika, nič manj pa ga ni ljubila xy2. Potem je njen uradni oče stopil na sredo sobe in svečano začel: "Draga XY2,, draga xy2, draga xy2" - XY2 se je moralo vse trikrat prej povedati, preden je dojela, za kaj sploh gre - "odločil sem se, odločil sem se, odločil sem se, naj zdaj napoči, naj zdaj napoči, ta svečani trenutek, ta svečani trenutek, ta svečani trenutek, razmnožil te bom, razmnožil te bom, razmnožil te bom."

XY2 je zrla hrepeneče vanj in premišljala o tem, kar je pravkar slišala. Čez približno petnajst minut je ugotovila. Navdušeno je polulala svojega uradnega očeta po bradi in se odhitela odpravljat. Na to je vendar čakala celo svoje življenje, čeprav ni vedela, da čaka prav na to. Skrbno si je umila noge, pobožala mačka Stalina, ki je bil skoraj stalno v depresijah in je pravkar študiral knjige. Pomagamo vam vrtnariti in ni mogel razumeti, zakaj stopnišče in ne niz stopnic. Nato se je poslovila še od ogledala in ga od sreče celega pojedla. Ko si je z zobno ščetko skrbno zdrgnila še vseh 729 očesc, je bila nared. Stopila je v kuhinjo. Oče Müller jo je že čakal. V rokah je imel motorke. XY2 se je ulegla na fotelj in Müller jo je zelo previdno razžagal na 357 delov. Žal niso bili vsi enaki in je tako približno 7 - 12 kosov šlo v škodo. V glavnem, ostalih 345 delov je z vso natančnostjo zmetal v smeti pod oknom. XY2 je dosegla svoj višek, prebistrila je svoje bistvo - s smrtjo

je premagala življenje.

Takoj naslednjega dne je Müller po zapletenih postopkih zopet postal uradni oče. Tokrat je bila njegova varovanka tenkonoga in zelenolična frz 5, toda to je že druga zgodba.

Nataša Bolčina

DRAGI ČETRTOŠOLCI!!!

Dragi pravim zato, ker je treba tudi sovražnike ljubiti in spoštovati.

Sovražniki pa pravim, ker so vaše ideje tipično fevdalno absolutistične. Čudim se, da so te vaše imperialistične težnje objavili v tako naprednem listu, kot je Izvir. Na uredništvo sem že poslal pritožbo.

Torej, Vi Veličanstvo, Bogovi! Ha, ha, ha! Klanjali naj bi se pred vami, vas spoštovali, vam nosili hrano v vaše zlate kljunčke.

Bogovi da ste, pa se bojite priti pred nas, da bi dali nos na nos, oči na oči. Dobro da obstaja Izvir, sicer bi marsikdo od vas imel polne hlače zraka, ko bi prišel vsiljevati vašo diktaturo. Oh seveda, seveda. Razumem. Vaša življenja, vaši naslovi, plemiški nazivi. Razumem vaš strah pred smrtjo. Mi navadne zemeljske glave torej po vašem mnenju ne prenesemo, niti ne potrebujemo cigaret, alkohola. To moramo podariti, z veseljem podariti vam, da ne boste izhiral. Vsekakor. Vi morate živeti. Kaj bi brez nas, mi revčki, mlečnozoba raja. Potrebujemo vas, ki nas hranite pred hinavskimi in krvoločnim profesorji.

Ha, ha, ha. Ta je pa res dobra.

Torej, kritizirate tudi profesorje in pravite, da ste največji vi, oni da pridejo šele potem, za vami.

Kakšno bogokletstvo!

Jim bomo že povedali in skupno nastopili proti vam. Mi smo enotni! Udarni! Mladi! Usmerjeni!

Usmerjeni, pravim. Vi pa ne veste kaj hočete, vi zdolgočaseno od nbenih skrbi zaskrbljeno plemstvo, Bogovi.

Bloditi po svetu in se zgubljeni v iluzijah, da ste vsemogočni. Vaše govorjenje je nekam živčno, nestrpno, vse hkrati bi radi

povedali o vaši veličini in vsemogočnosti.

Kljub nasprotnim pogledom se vam vseeno zahvaljujemo za vaše dragocene informacije o patrolski službi, se bomo vedeli vsaj komu priporočiti, da ukroti vaš "čevvelj", ki vas hoče povišati, pokoriti, pregaziti.

Resen pozdrav in opomin

ZRV

(združeni razredi usmerjenih)

L U F T A R

Tam na rožnem griču, fant je ob dekliču,
vroče poljubuje jo, stiska vedno huje jo.

Punca ljubezniva res nič ni kriva, če jo
fantič gojufa, poleg nje že drugo ima.

Druga privihrala, prvi sklofutala, fant
napodil je obe, saj ga čaka tretja že.

I Z V I R

GLASILO SREDNJE GRADBENE ŠOLE "VENO PILON"
AJDOVŠČINA

Številka 2
Šolsko leto 1982/83

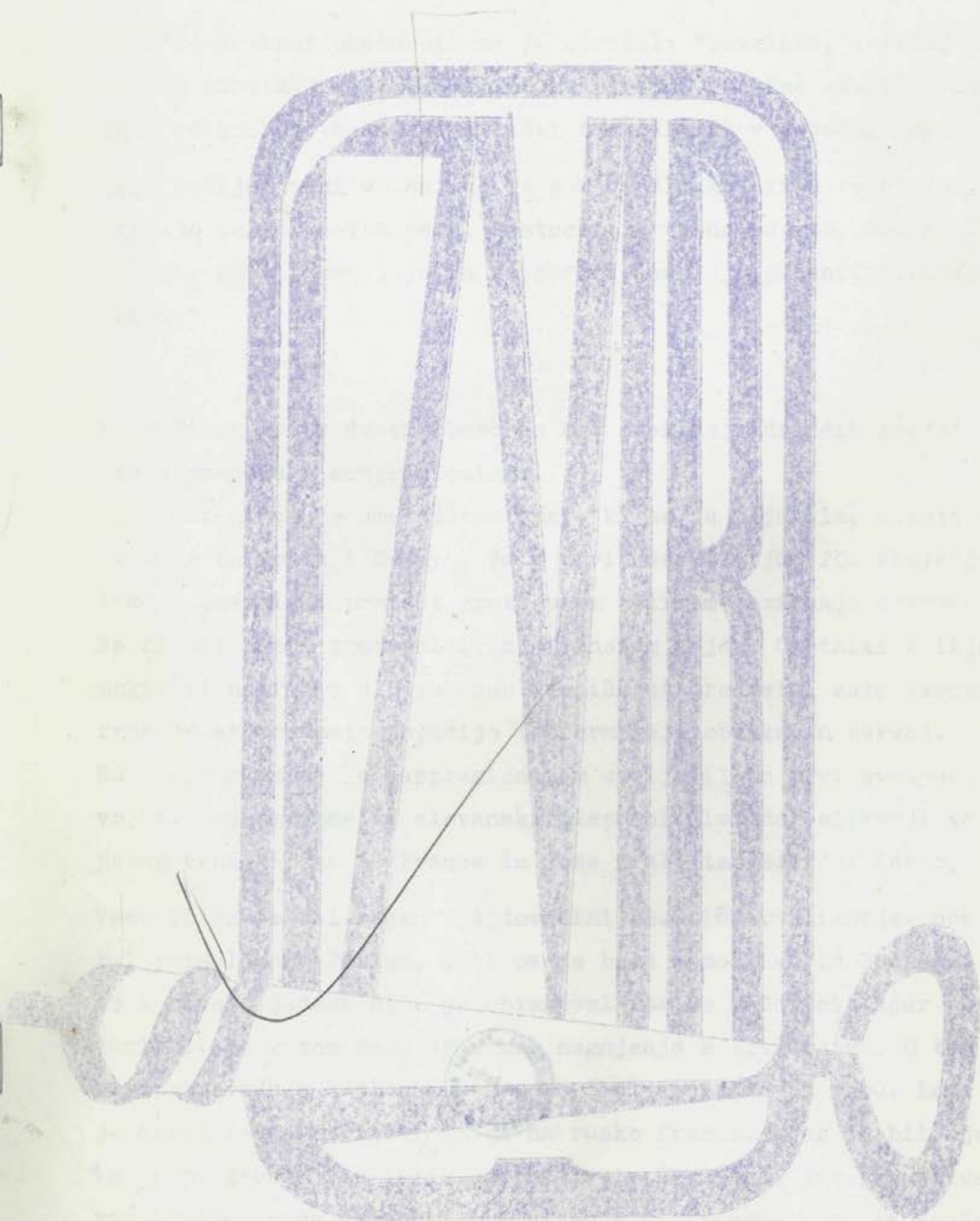
Uredniški odbor:

Bolčina Nataša
Žonta Anita
Pavlica Tanja
Vidmar Bogdan
Premrl Tjaša
Žgavec Vojka
Dornik Rahela
Puc Marko
Pogačnik Ajra
Remškar Marija

Likovna oprema: Prinčič Ksenija

Mentor:

Kočevar Jadranka

Mlad zgodovinar umetnosti me je vprašal: "Dovolite, v vaših besedah je marsikaj res, vendar bi rad zvedel, kakšno stališče zavzimate vi osebno: kako se bo rešil ta konflikt v sodobni umetnosti?"

Moje mišljenje ni važno, to je zadeva mladih, ki ustvarjajo in se trudijo iskati novih poti. Umetnost je vedno odprta, nedokončana knjiga, zmeraj ostajajo in se sproti dodajajo prazni, nepopisani listi."

Veno Pilon je predvsem pomemben kot eden najvidnejših predstavnikov slovenskega ekspresionizma.

Ekspresionizem je umetnostna smer, ki se je pojavila, zlasti v Severni in Srednji Evropi, že v prvih desetletjih 20. stoletja. Pomeni umetniški protest proti vsem oblikam zatiranja svoboče in še zlasti proti pretresljivim strahotam vojne. Umetniki želijo pokazati notranjo ali duhovno resničnost predmeta, zato naravno resničnost predmeta popačijo (deformirajo obliko in barvo).

Na Slovenskem se je ekspresionizem uveljavil po prvi svetovni vojni. Najpomembnejši slovenski ekspresionistični slikarji so poleg Vena Pilona še France in Tone Kralj ter Božidar Jakac.

Veno Pilon je bil rojen v Ajdovščini 22.9.1896. Slikarjev oče je bil priseljenec Furlan, mati pa je bila domačinka iz Podrage. Po končani ljudski šoli je obiskoval realko v Gorici, kjer je maturiral. Že v tem času je kazal nagnjenje k slikarstvu. O tem nam pripoveduje tudi sam v svojem življenjepisu Na robu. Leta 1915 je moral kot avstrijski vojak na rusko fronto, kjer je bil ujet. in je preživel več let v ujetništvu v Ukrajini. Tam je doživel revolucijo in se vključil v življenje v Lipecku, kjer je poučeval tuži risanje. Po vrnitvi iz ujetništva je študiral na akademiji

v Pragi (1919-20), na akademiji v Firencah (1920/21) in na umetnoobrtni šoli na Dunaju.

Leta 1922 se je naselil v Ajdovščini. Posvetil se je predvsem slikanju. Dela nastala v tem času pomenijo jedrc Pilonovega ekspresionističnega ustvarjanja. Najprej je ustvaril nekaj tihožitij, 1923 leta pa vrsto pokrajinskih slik in portretov. Leta 1924 se je kot prvi Slovenec, predstavil na Bienalu v Benetkah.

Leta 1926 je prvič potoval v Paris, kjer je spoznal takrat veljavne smeri v slikarstvu. V letih 1929 in 1930 je potoval po Italiji, 1930 pa se je za stalno naselil v Parizu. Leta 1948 se je za kratko vrnil v Ljubljano, kjer je sodeloval pri filmu "Na svoji zemlji". 1967 leta se je vrnil v Ajdovščino, kjer je 23.9.1970 umrl.

Najpomembnejša Pilonova dela so nastala v dvajsetih letih. V njih se nam slikar predstavlja predvsem kot portretist in krajinar.

Pri portretih je Pilon poudarjal njihov duhovni izraz. Upodobljence prikazuje s skopimi potezami, ki poudarjajo bistvo. Poseben poudarek daje obrazu in rokam, ki so pogosto predimenzionirani, preveliki (portret očeta, skladatelja Marija Kogoja itd.)

Pilonove krajine kažejo značilne primorske motive iz domačega okolja (Kovačeva žaga, Log pri Vipavi itd.).

Med grafikami so posebno pomembne grafike s socialno kritično vsebino (Lakota, Predmestje, Krčma itd.)

Literatura: F. Stele: Umetnost v Primorju

F. Šijanec: Soočna slovenska likovna umetnost

M. Komelj: Slovensko ekspresionistično slikarstvo,

in grafika

V.Pilon: Na robu

Stari Jadran leži na hrbtu
in leno gleda v višave
komaj diha pod težo ozračja,
sonce ga boža, draži, žge,
vrta in vrta vanj
skozi neskenčni azur;
belo jadro - beli metulj
liže njegovo gladino,
črne barke - črne mravlje
lezejo po njem
in prenašajo sol svete Lucije
ki se iz rok Bessicha in Zorzuta
skozi streho
vsiplje v magazin.

Na bregovih Krasa
čakajo
Kosovel, Frluga, Škarabot,
Gradnik, Brnčič in Macarol,
da se stari Jadran
ob mladi pesmi.
prebudi
da se zopet vzpeni
in vzvalovi.

"Sta bilježiš ovdje, daj, da vidim!" mi je z roko na moji rami
vzdramil narednik.

"To je mala slovenačka pesma..."

Poskušal je brati pa je kmalu prenehal: "Dali imaš dovolju, da
pišeš ovo?"

"Nisam čuo, da treba posebne dozvole za pesmu..."

INTERVJU S TOV. LENŠČAKOM, NEČAKOM VENA PILONA,
O PILONOVEM USTVARJANJU IN ŽIVLJENJU

- Tov. Lenščak, če se najprej ustavimo pri Pilonovih še živečih sorodnikih?

Torej, to so Brazovi, natančneje moj bratranec Marijan, Pilonove sestre in njegov sin, pa moj brat Julij in njegova nečakinja - varcovanka Pavla Lutman Pilon, ki živi v Trstu.

- V kakšnem odnosu sta si bila s stricem?

No, moram reči, da je bil Pilon zelo strog do svojih sorodnikov, takorekoč njihov vzgojitelj. Od svojih sestra je zahteval, da so dobre kuharice in da se znajo dobro vesti v družbi. Vedno je na nas iskal napake in nas opozarjal nanje. Spominjam se predvsem dveh stvari: Nekoč smo šli na izlet na Čaven, odrasli z avtom, mi mladi pa peš. Kot, da že to ni bilo dovolj, mi je stric dejal: "Vzemi s seboj skicirke in po poti naslikaj 10-15 slik. Drugi so neovirano hodili, jaz revež, pa sem moral slikati in tako sem zao-stajal za njimi. Ta "hoja" na Čaven me je pošteno izmučila.

Iz Pariza se spominjam, kako me je nekoč nenadoma vprašal: "V ka-teri ulici smo bili?" Tega seveda nisem vedel. Ne, jaz res nisem imel časa za gledanje lepih deklet na pariških ulicah, nasprotno pa je stric vse videl in opazil.

- Kakšen pa je bil Pilon nasploh, mislim kakšen tip človeka je bil?

Bil je velik humorist, šalo je, lahko rečem, prav načrtno gojil kot nekak kult in v tem dosegel tudi uspeh: povsod, kjer se je pojavil, ga je spremljal smeh. V Parizu je bil agent nekega trgovca z umetninami in spominjam se, ko sem ga nekoč tja spremljal, je s prstom pokazal name, rekoč: "Dober dan, naj vam predstavim

svojega strica". Vedno je znal ob pravem trenutku najti pravo besedo.

Po postavi je bil Pilon zelo majhen, komaj 1,60 m. Na to je najverjetneje vplivala bolezen iz njegovega otroštva: Pilonovi so stanovali v hiši na današnjem Titovem trgu, njihovi sosede so bili stari plemenitaši, po rodu Židje. Družinama sta se istočasno rodila otroka: Casagrandovim hči, Pilonovim pa Veno. Deček je dobro rasel, deklica pa se ni razvijala. Ker sta bili družini prijateljski, sta zaradi dekličinega stanja otroka zamenjali. Deklica se je ob mleku nove matere hitro popravljala, Veno pa je hudo zbolel in se ga s ponovno zamenjavo komaj rešili. Zaradi tega je bil verjetno kasneje tako nizke rasti. Svojo majhnost pa je popolnoma nadomestil na intelektualnem področju. Ni bil samo slikar, bil je tudi pisatelj, govoril je devet jezikov in tako prišel v stik z velikim številom ljudi iz različnih krajev sveta.

- Kaj je pogojevalo njegovo stalno naselitev v Parizu?

Pilon se je za stalno naselil v Parizu l. 1928. To so pogojevale takratne politične in umetnostne razmere. Takratna Ljubljana je bila prava provinca in ko so primorski umetniki tam razstavljali l. 1923, so jo dobesedno šokirali s svojim ekspresionizmom in kubizmom. Ljubljana, vzdihajoča za impresionizmom, jih je odklonila. Poleg tega pa se je takrat pri nas že uveljavil fašizem, katerega vneti nasprotnik je bil Pilon, ki je bil sicer demokrat.

Primorski umetniki so se razkropili:

Špacapan je šel v Torino, Černigoj v Trst in kasneje v Nemčijo, Pilon v Francijo, - edino Čargo je ostal v Ljubljani in se tam zapil.

- Vemo, da so Italijani hoteli Piona narediti za svojega slikarja in so mu tudi nudili velike ugodnosti za razvoj. Zakaj se je torej odločil za Pariz? No, vsekakor bi bilo za njegovo umetniško

kariero bolje, če bi ostal v Italiji. Njegovo slikarstvo je psihološko poglobljeno, Pariz pa je bolj lahкотen, svetlejši. Zato so se Pilonu njegova dela zdela vedno nekoliko premračna. Vseeno ga je Pariz posebno privlačil, povedal pa sem že, da se je hotel umakniti fašizmu.

- Če zdaj pogledamo Pilonov odnos do lastnega dela? Kot do drugih je bil tudi do sebe zelo kritičen, celo preveč. Sam je uničil ogromno svojih del, ker se mu niso zdela dovolj dobra. Vedno je mislil, da je premračen. Na tako mišljenje je seveda vplival Pariz s svojo barvitostjo. Zato je tudi kmalu po prihodu v Pariz prenehal slikati in se posvetil risbi, ki je bila lahкотnejša.

Kljub veliki samokritičnosti je čutil pomen svojega ustvarjanja. Morda je bila mračnost njegovega slikarstva povezana z mračnostjo njegovega rodnega mesta. Pilon je bil navezan na Ajdovščino, veselil se je njenega industrijskega napredka in po vrnitvi iz Pariza je ostal doma, čeprav je razmišljal, da bi se naselil v Piranu ali Ljubljani.

- Koliko je bil Pilon takrat poznan po Sloveniji?

Slabo. Ljudem so se sicer priljubili njegovi akvareli, ki jih je razstavil, ko je prišel iz ruskega ujetništva, vendar pa niso mogli prenesti njegove hitre spremembe - kajti v štirih letih se je iz perspektivnega slikarja akvarelov spremenil v ostrega opazovalca, skoraj karikaturista.

Prav v tej hitri spremembi se je pokazala vsa njegova virtuoznost, pozabil je nase, - realista, se preobrazil in usmeril v novejšo takovo.

KULTURA JE USTVARJALNOST, JE BODOČNOST, NAPREDEK!

- Kaj je vplivalo na to nenadno spremembo?

Prav gotovo obisk Prage, njene razstave in revije o moderni umetnosti, tu se je srečal z abstrakcijo...

- Kateri so njegovi najpogostejši motivi?

Portreti, tihožitja in pokrajine. Veliko njegovih del je ohranjenih: V Ajdovščini, Ljubljani, Gorici, Trstu, Parizu, celo v Argentini, kamor so jih zanesli naši izseljenci, mnogo del pa je uničil, kar je prav gotovo velika škoda.

- Kaj bi povedali o Pilonu - literatu?

Dobro je opazoval življenje okrog sebe in ga tudi dobro opisoval v pogovoru. Vedno je imel dovolj poslušalcev v kavarni Le Dome, ki je bila njegov priljubljen kraj za risanje in pisanje. Videl je tudi literarno sliko življenja. Bil je celo likovni kritik, njegove kritike so bile kratke, jasne, - take, ki bi še danes morale biti vzor likovnim kritikom. Poleg tega so zelo posrečeni njegovi prevodi pesmi, pisal pa je tudi črtice, največkrat humorne (n.pr. Zadnura). Nekaj let pred smrtjo je začel s pisanjem knjige Na robu. Za slovnico ni bil preveč navdušen.

Izredno zanimiva je njegova korespondenca. Dopisoval si je z umetnostnim kritikom Mesesnelom, ki je pravzaprav edini pravilno vrednotil njegovo delo. V teh pismih Pilon razkriva svoje mišljenje o impresionizmu: To ni več slikarstvo za današnj čas.

- Kaj pa odnos drugih slikarjev do Pilona?

Slovenski impresionist Jakopič ga je zelo cenil, saj je imel doma celo zbirko njegovih risb, ki jih je dobil neznano kako. Te risbe je zapustil svoji hčerki, kasneje pa jih je odkupila Kulturna skupnost. Zelo naklonjen mu je bil tudi Jakac, s katerim sta skupaj študirala v Pragi.

KULTURA JE UMETNOST, JE DOKAZ DA NEK NAROD OBSTAJA, ŽIVI.

- Kdo je pravzaprav Pilonov vzornik, če smemo tako reči?

To je prav gotovo Picasso. Pilon je vedno imel pri sebi kako brošuro o Picassu in ga je tako približeval ljudem. Kljub temu, da so oblike deformirane, je v njih vedno mogoče najti življenje, to pa je Piona navduševalo. Picassovo človečnost je videl predvsem v podobah različnih žensk, saj je vsaki daroval slog, ki mu ga je narekovala njena figura.

- Kaj pa Pilonov vpliv na kasnejše ustvarjalce?

Ta zaenkrat ni velik, saj se je po vojni uveljavila abstraktna umetnost, ki pa se danes spet razvija v smeri figurativnosti. Morda bo tako Pilonovo delo postalo bolj opazno. Kljub temu pa mislim, da nikoli ne bo imel doslednih posnemovalcev, saj je preveč svojski.

Njegovo slikarstvo je blizu kubizmu, čeprav ostaja realističen, to pomeni, da ohranjajo njegove figure še vedno svojo telesnost. To pa je pravzaprav tisto, kar mu daje čar in zanimivost.

KULTURA JE VIR ŽIVLJENJA, SMISEL CIVILIZACIJE. CIVILIZACIJA
BREZ KULTURE NE MORE ŽIVETI.

KULTURA JE ČAKANJE V VRSTI, PRERIVANJE ZA SEDEŽ, PRIDNO MOLČANJE,
VISOKA MORALA, BREZ DISKUSIJ.

KULTURA MI POMENI NEKE VRSTE VZGOJO, BREZ KATERE LJUDJE NE BI
MOGLI ŽIVETI IN S KATERO SE USTVARJA TUDI ENOTNOST MED NARODI.
KULTURNI LJUDJE DOLGO ŽIVIJO IN SE IMAJO RADI.

Kultura mi pomeni podobo naroda v zrcalu.

Najraje sem zahajal k Hublju. Ob njegovem veselem žuborenju in premetavanju čez skale, tolmane in kotle sem obujal spomine na mlada leta, kako sem hodil k izvirku po zvončke, se plazil med skalami, s tresočo se roko nabiral ciklame za dekleta, pred katerimi sem pa izgubil pogum za usodno besedo; kako sem z Valterjem tekal za metulji, lovil nosorožce in kače, plezal v veliko luknjo in trgal s stropa netopirje za zbirko njegovega očeta, za svojo mamó pa trgal hlače; kako smo se s šturskimi "čuki" stepili za "ta mali kotel (tolmun)", zmetali vanj hlače, ne svoje, in se šklepetaje z zobmi sušili na soncu.

In Hubelj je bil poln zgodovine. Njegov strmi palec je že v davnih časih privabil, a tudi prevaral marsikaterega podjetnega tujca. Ob hudi uri je zlobno kazal svoj dolgi penast jezik z velike luknje, na poti v dolino jezno podiral jezove podjetij, ki so ob njem zrasla, celo vodo jim je skrival, da jih je polagoma zadušil.

Kultura je kultura. Da ni kulture svet bi bil nekulturen.

Besedo kultura sem že večkrat slišal, toda nikoli razumel.

Če bi vedel kaj je kultura bi bil še bolj NEKULTUREN.

Kultura mi pomeni tisto, česar danes primanjkuje.

Kultura je ustvarjalnost, je bolečnost, napredek

S ČUDEŽNO CIGARO

Upravnik kavarne mi je kot staremu klientu za svoj god podaril veličastno cigaro. "Originalna Havana, 380 frankov", je poudaril svojo radodarnost.

S preziranjem sem zavrgel svojo "Parižanko", obračal, ogledoval in z užitkom zakadil debelo Havano, tako važno, da so se vsi kadilci zavistno obračali proti meni.

Podjeten mutec je razdelil po mizah svoje horoskope; meni se je obetala starost še pred smrtjo, čeravno nisem zvedel, kakšno, vendar sem velikodušno položil deset frankov na tiskovino. Pri pobiranju denarja z miz se je mutec pred menoj ustavil, prijazno se nasmehnil moji Havani, pri tem se je zadel z glavo obnjo, pogled na moj denar pa ga je naenkrat tako presunil, da je ogorčeno vzkliknil: "Deset frankov, pa s tako cigaro!"

Zaradi svojega ugleda sem mu dal bankovec za 100 frankov - na žalost nisem imel drobiža v žepu, zato pa sem vzel nazaj prejšnji desetak.

Prijateljsko sem prosil upravnika, naj se nikar ne škoduje več s tako dolgo cigaro - ki je na koncu tudi grenka!

In sem pobral svojo, komaj načeto "Parižanko".

Kultura mi pomeni odnos do drugega, starejšega človeka.

Kultura - užitek, potreben del življenja vsakega človeka.

Poletnega jutra sem se vozil z vlakom iz Gorice v Trst. Nasproti mi je sedel suhljat, skrbno oblečen človek mojih let, ki je z važnim poudarkom kadil cigareto, z drobnimi očmi sledil dimu in skozi šiljasti nos z vidnim užitkom vdihaval čudno dišavo, ki se je širila okoli njega. Bila sva skoraj sama v oddelku, zato sem ga z naraščajočo radovednostjo gledal, kako je vsako cigareto najprej nekaj vbrizgaval z drobnim aparatom. Po dolgem obotavljanju sem spregovoril:

"Zdite se mi zelo znani, že nekajkrat sem vas srečal v Ajdovščini".

"Da, pogosto prihajam iz Jugoslavije, prodajam namreč suho roboto, na debelo."

"Kaj pa vbrizgavate v cigareto, preden zakadite?"

"To je pa Bonikot, tekočina, ki uničuje nikotin, da postane kajenje zdravju neškodljivo. Če dovolite, vbrizgnem še vam, svalčico poskusite sami!"

Zakadil sem cigareto z občutkom čudne oslade, kakor da bi s slamicico vsrkaval neznanu dišavo.

"Kar prijetno diši in nič več me ne peče".

"No, ali še niste slišali ali brali o Bonikotu? Neki moj znanec v Ljubljani ima generalno zastopstvo tega entinikotinskega sredstva, ki je v Jugoslaviji med kadilci že zelo razširjen. Ta moj znanec bi rad Bonikot spravil na trg tudi v drugih državah, uspeh je stodontno zajamčen. Posebno rad bi to storil v Franciji, kjer kadijo zelo močne cigarete: zato pa iščem družabnike s potrebnim kapitalom".

Kakor, da bi me nekaj pičilo: "To me pa utegne zanimati ne le kot strastnega kadilca, temveč tudi kot trgovski posel. Trenutno razpolagam namreč z majhnim kapitalom, katerega bi rad koristno raložil, čeprav v tujini. V jeseni nameravam v Paris, ki ga že poznam. Tu pri nas na meji postaja življenje zaradi politike neznosno.

Ali je ta Bonikot res zanesljiv?"

"Popolnoma. Po prvih poskusih prodaje so spoznali, da lahko računajo na veliko prihodnost, posebno sedaj, ko se odpirajo meje in začenja mednarodna trgovina na novo uspevati."

"Da, kadi se prav lahko in tudi diši prijetno, vendar bi rad dal preizkusiti prijatelju, ki je tudi strasten kadilec."

"Prosim, prosim z veseljem vam odstopim aparatič in stekleničico bonikota. Dajte tudi drugim znancem, da se bolj prepričate o učinku."

V Trstu sva se na postaji razšla.

V slavo ješprenju

Malo pred drugo vojno smo se v prijateljevi družini pogovarjali o kuhinji. Pri njih so se držali rafinirane kuhinjske tradicije. Spomnil sem se na naše domače jedi, na obede z eno samo "rihto", preprosto, a izdatno. Zadišalo mi je po primorski mineštri, skuhni, joti, polenti, in zaželel sem si ješprenja, ki ga je mati postavila na mizo vsaj enkrat na teden. Ko je prijateljeva žena slišala, da ji razen repe in korenja hvalim celo - ješprenj, je vsa ogorčena vzkliknila: "Fuj! naj jedo ješprenj le tisti, ki ga morajo. Navajena sem na biftek, ješprenja že ne bom dala nikdar v usta, to je za prašiče.!"

Z vojno je prišlo veliko pomanjkanje živil. Trgovine so se na mah izpraznile, z dežele ni bilo dovoza, prehrana še ni bila uradno normirana. Le kmetovalci-branjevci in ambulantni prekupčevalci so dvakrat na teden na trgu razprodali nekaj živil, za katere smo morali stati dolge ure v vrsti in se večkrat celo tepsti. Tedaj sem se spet spomnil na ješprenj, ki se je v polnem zrnju, samo omlačen

nenadoma pojavil pri nekem branjevcu. Čeprav je bil zelo poceni, se ni noben človek zmenil zanj, zato sem ga kupilo vsakokrat po 2 ali 3 kile, trgovec pa mi jih je z veseljem prodal. Ljudje so me kmalu zapazili in nekdo me je začudeno vprašal: "Kam pa s toliko ješprenja, saj nimate prašičev!" Še bolj debelo so me gledali, ko sem rekel, da je ješprenj - za moža moje žene - zame! Tako sem z lahkoto nakupil izdatno zalogo (48 kg, zdaj lahko priznam) zaničevanega ješprenja, dokler ga ni zmanjkalo na trgu.

Po dolгих letih mi je teknil še bolj kot v mladosti. Ženo sem polagoma privadil na to zaničevano jed, ker je ni poznala. Sinček se je sprva tudi močno upiral, toda sčasoma se je le pustil vzgojiti. Nisem popustil, dokler se ni družina do dobra privadila in že čez mesec prav rada jedla ješprenj, ki ga je žena pripravila po mojih receptih vedno drugače! Tako se je pri nas ta jed popolnoma udomačila in nam izdatno pomagala prenašati pomanjkanje živil.

Sedeli smo pri večerji, ko je prišla na obisk omenjena prijateljica.

"Kaj pa jeste, da tako prijetno diši iz lonca?"

"Pokusite žlico, če vam ugaja.."

Dolgo je vohala in nato previdno zaužila, kimajoč z glavo:

"Prav dobro, škoda, da nisem prišla prej, lonec je že prazen.

Kaj pa je to?"

"Ješprenj!"

Pri tej besedi je takoj izpljunila: "Fuj, to je za prašiče!"

Nikdar več me ne boste pripravili, da požrem eno samo žlico te jedi. Dobro si zapomnite!"

"Dobro, vzamem na znanje, madame Peter. Ne bom vas silil!"

Čez nekaj tednov je prišla spet na obed. To pot je bil ješprenj močno pobarvan s paradižniki, da je bila juha mikavnejša.

"No zdaj sem pa prišla ob pravem času. Prav prijetno diši danes pri vas, ali smem poskusiti?"

Napolnil sem ji krožnik. Jedla je z očitnim užitkom - in vse počistila na krožniku.

"Izvrstno mi je teknilo, čeprav ne poznam te jedi. Kaj pa je to?"

"To je tisto, kar ste zadnjič rekli, da ne boste nikdar vzeli v usta! Kakor sem videl, vam je zdaj ješprenj prav dobro teknil!"

Kultura je oblikovanost človekovega ega. Koliko nam pomeni, je odvisno od človekovega značaja in vzgoje staršev - starši, zgrabite mehkeje svoje malčke - nastala bo boljša in bolj naša kultura.

Kultura ni skulptura, niti matura, ampak fura.

V AJDOVČINI

Po vojni in italijanski okupaciji sem opazil v rojstnem kraju velike spremembe. Domačini so se zaradi ugodne denarne menjave in vojne odškodnine z lahkoto znebili predvojnih dolgov. Gospodske družine, v katerih so prej govorili slovensko le s podložniki, so se zaradi prefinjenosti izčrpale, domačini in okoličani pa so jih spodrinili z napornim delom že v enem rodu. (Nenehno trenje za obstanek v tem skrajnem kotu pod gorami je kmalu zdrobilo omehkušene komolce. Hitro obogatene družine so redkokdaj vzdržale napor do tretjega rodu.) Ob razpadu bližnje vojne fronte so obogateli novi trgovci in obrtniki ustvarili začetek domačega

meščanstva in dali nov pečat "industrijskemu kraju", s katerim se je tedaj ponašal ajdovski občinski urad. Z denarjem se je razvilo tudi kakor nikdar prej ali slej živahno kulturno življenje (glavni animator je bil R. Brajnik), dramatični krožek je pogosto prirejal dobro uspele in pomembne igre, mladina se je odvracala in se bolj zanimala za oblačilo in šport. To je trajalo nekaj let, dokler ni nasilni fašizem zadušil slehernega slovenskega kulturnega življenja. Politični preobrat in nagli razvoj velike industrije po vojni sta pa občutno zadela tudi gospodarstvo okraja, ne samo mala podjetja, temveč tudi veliko predilnico, saj je bila zaradi nove razmejitve odrezana od svojega prejšnjega tržišča in ni mogla vzdržati konkurence z modernejšo tekstilno industrijo Italije. Začela je brezposelnost in povzročila novo socialno politiko. V petih letih se je moral pekovski obrat mehanizirati ali ukiniti, nočno delo je bilo prepovedano in razen nedeljskega počitka so uvedli štirinajstdnevni letni dopust. Do tedaj samostojne okoliške vasi so združili z ajdovsko občino, ki jo je upravljal vladni komisar, temu pa so bili dodeljeni občinski zdravnik, veterinar, agronom in babica. Vpeljali so osebne izkaznice. S takim administrativnim aparatom so karabinerji in fascio z ricinusovim oljem in manganellom laže držali preplašeno ljudstvo pod strogim političnim nadzorstvom.

Kultura je umetnost, umetnost pa je zmagati na svetovnem prvenstvu v ščinkanju.

Vem, da bi moral te spomine napisati šele po svoji smrti, da bi se izognil morebitnim zameram.

Bolj spretnemu piscu bi to in še marsikaj lahko naravnost v stroj narekovala le gola fantazija, jaz pa sem moral vse to doživeti. Vprašujem se, ali se je res izplačalo, ali sem moral tako živeti, da sem se tako otipal Na robu. Prepustil sem se življenju, ki se je igralo z menoj in me je oblikovalo po svoje, tridimenzionalno, zato sem ga ljubil - do Roba:

Spomladi 1964.

Kultura je naša druga mati. Narod brez kulture je mrtev.

Kultura odraža narodove zavesti,
kultura niso mačje solze, kultura je trud vseh kulturnikov.

I Z V I R

Glasilo Srednje gradbene šole Venc Pilon Ajdovščina

Šolsko leto 1982/83

Številka: 3

Uredniški odbor:

Žonta Anita

Bolčina "ataša

Pavlica Tanja

Vidmar Bogdan

Remškar Marija

Puc Marko

Pogačnik Ajra

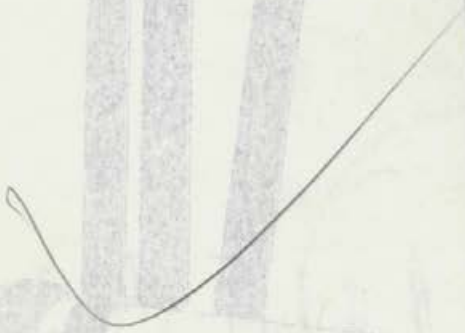
Dornik Rahela

Žgavec Vojka

Čermelj Rosana

Mentorica:

Jadranka Kočevar

Nabiram travo za zajčke

Nebo je medro.

Veter pihlja.

Pomladni čas je tu v nas,

na pokopališčih

v potoku in drevju.

Pomlad! Pomlad!

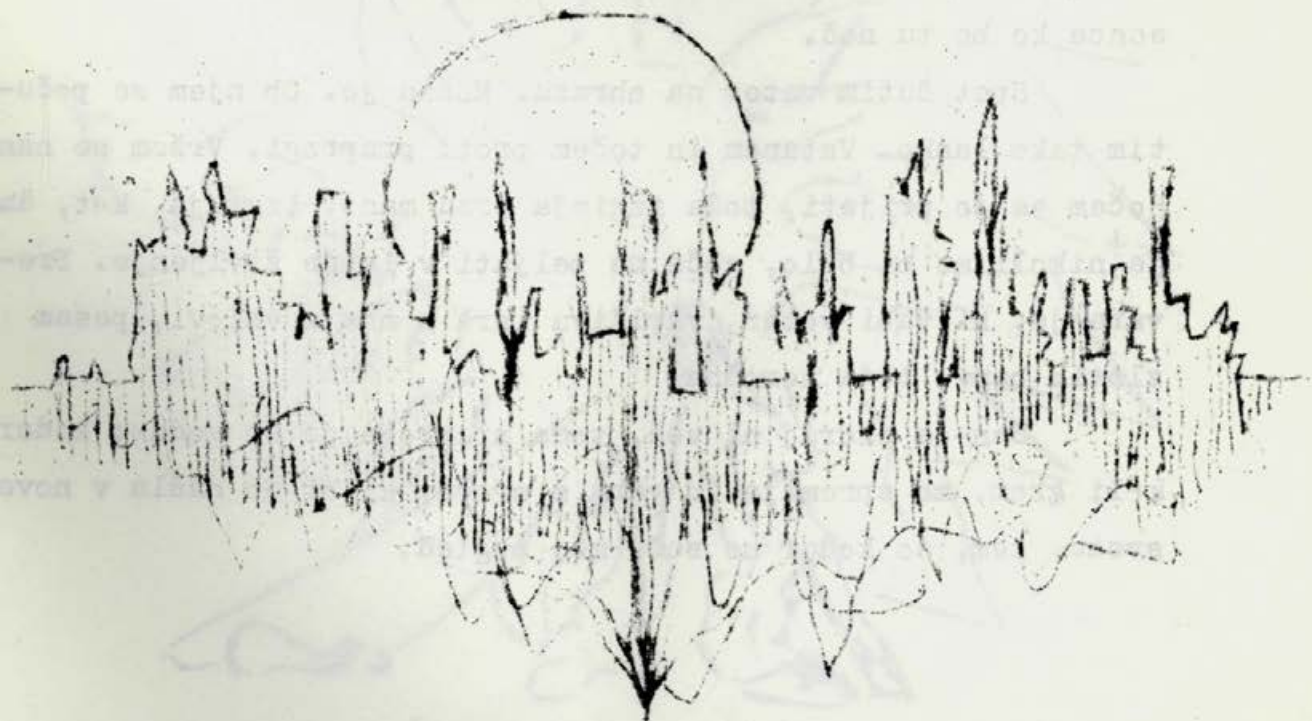
Njive. Vrtovi,

dalgi dnevi in visoko, modro nebo!

Pomlad. Pomlad.

V moji sobi pa šopek pomladnega cvetja

Marija Remškar

SONCE LAŽE

Tu sem. V objemu dreves, predana življenju, čisto taka kot vsi ljudje. Vodi me sonce, hodim za njegovo svetlobo. Gledam ga, ko zahaja daleč na koncu morja in pušča zlato preprogo sončnih žarkov do mojih nog. Čutim vonj te rdeče toplote, vidim dih toplega vetra, čutim, da moram iti. Nekje v daljavi slišim zvonjenje živalskih zvončkov in zvonov v cerkvenem zvoniku. Enakomerno, toplo, živahno, kot tiktakanje ure. Na sebi čutim pogled nešteti ljudi plesočih pod nebom, obešenih na oblake, sedečih na drevesih in strehah, mimoidočih.

Kako daleč sega morje? Kako daleč je do sonca, do mene in ljudi? Kako daleč je drevo pod katerim stopim in obala? Vse je tako daleč, veliko predaleč, da bi stopila in se jih dotaknila. Šla bom čez morje, šla bom nekam, kjer bom živela, kjer bom srečna. Kje je to, je to sploh kje na tej grudi črne zemlje, je to sploh kje kjer sijajo sonce in rastejo dišeči bori? Morda tam kamor vodi ta zlata preproga, tam kamor bo izginilo sonce ko bo tu noč.

Spet čutim veter na obrazu. Močan je. Ob njem se počutim tako lanko. Vstanem in tečem proti preprogi. Vržem se nanjo. Hočem se je prijeti, toda izginja pred mano, izginja, kot, da je nikoli ne bi bilo, noče me peljati v lepše življenje. Prevara je, ki vabi veter, varljiva igra sonca z valovi, pesem zlatih barv, toda nemočna.

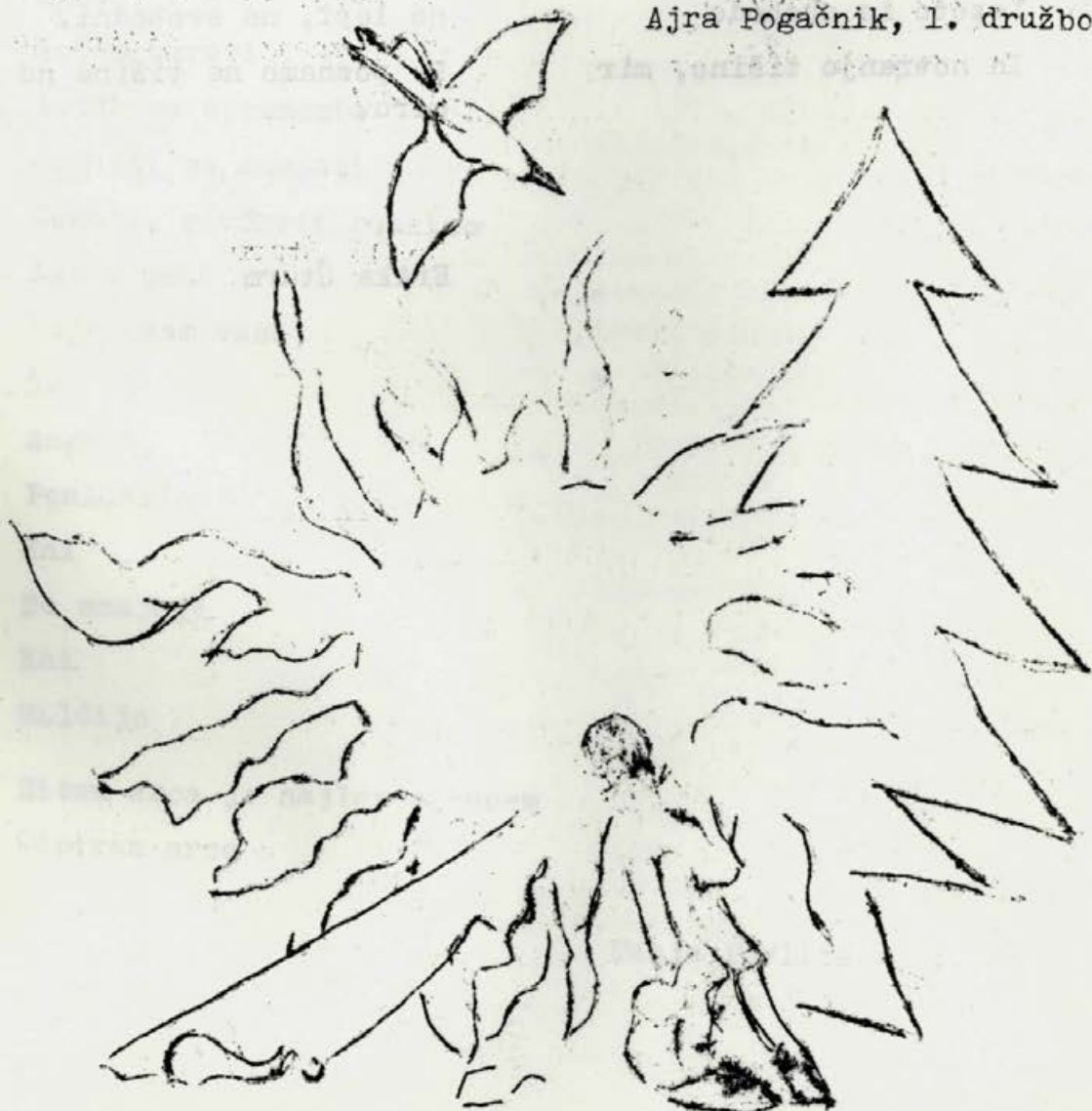
Sonca skoraj ni več, toda preproga je še vedno; koderkoli grem, me spremlja in vara s srečo, ki bi jo našla v novem svetu, tam, do koder ne seže moj pogled.

Zaidi sonce, skrij svoje žarke za tančico noči, naj se izlijejejo tam, kjer so bolj potrebni. Morda bo še kdo potreboval preproga, morda bo kdo razumel to tvojo laž.

Še čutim glas nešteti morij, vetrov in rok, še vedno vidim sij svetlobe v zrcalu voče, še vedno ljubim to brezmejno svetlobo in barve gozdov in polj, puščav. Morda se bom kdaj spoznala, se našla na tem svetu.

Svet je tako velik, tako toplel in dišeč v vrhuncu življenja, toda težko se na njem najde človek, ki se ne pozna, ne občuti in ne želi živeti.

Ajra Pogačnik, l. družbosl.

I G R A

Zakaj so bele ptice?

Ptice so svobodne.

In zelene smreke?

Smreke živijo.

In zlato, vroče sonce?

Sonce je srečno

In črni ljudje?

Ljudje lažejo.

Narava je kruta.

Ljudje smo.

Narava nima srca.

In srca imamo

Ima samo

In nismo

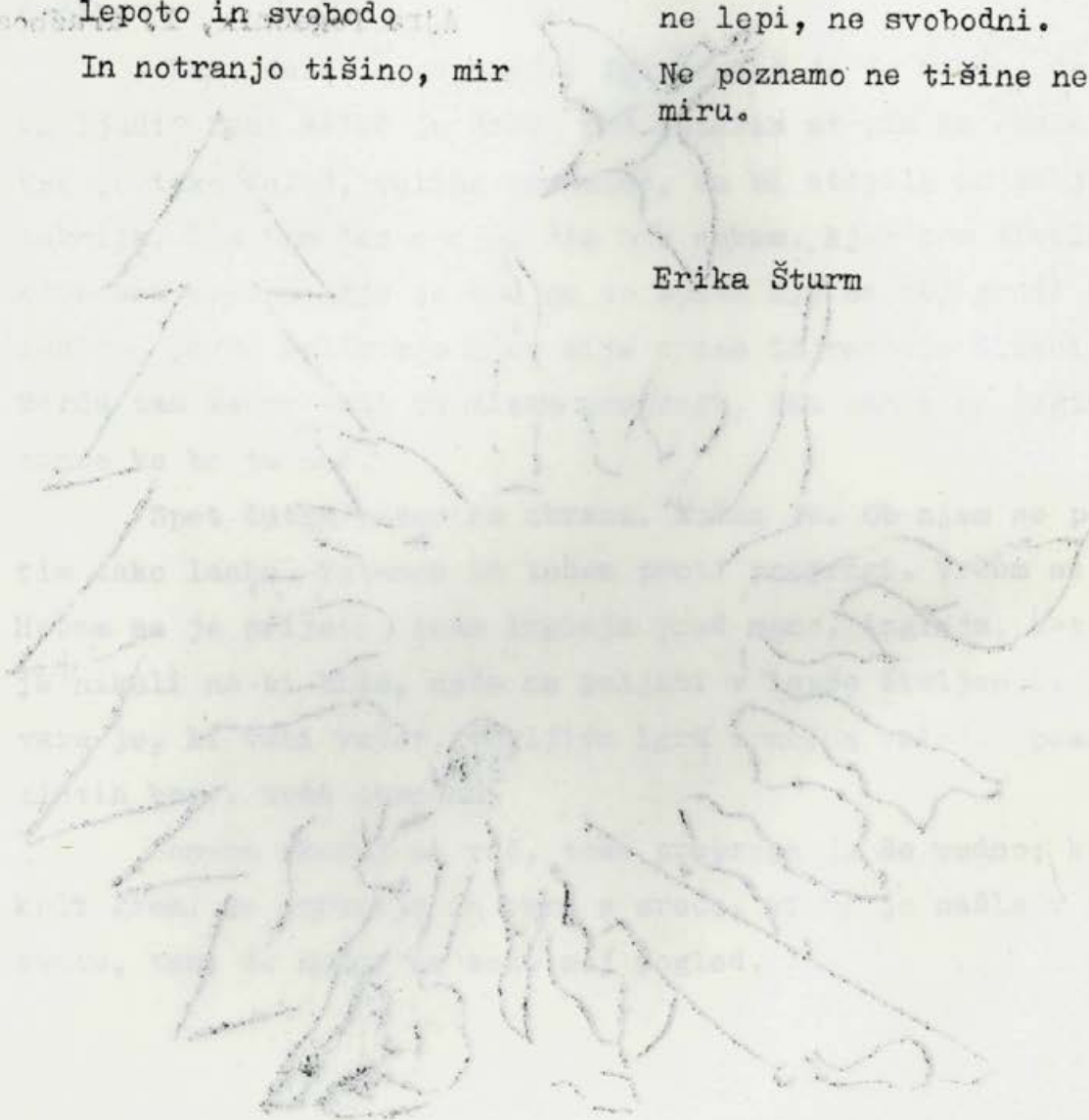
lepoto in svobodo

ne lepi, ne svobodni.

In notranjo tišino, mir

Ne poznamo ne tišine ne
miru.

Erika Šturm

Rada
Imam
Trnje na vrtnicah
Ego v meni
Molči
Smrt
Rože brez trnja
Celo jok
Amen
Jaz,
Ego,
Nočem umreti
Ampak za spremembo
Johati, se smejati
Lagati, govorniti resnico
Ego v meni
Poje (sam vase)
Še
Angeli
Poslušajo
Eni
Se smejejo
Eni
Molčijo
Ritem srca je najlepša pesem
Odpiram srce

Tanja Pavlica

POGLED

En pogled,
en sam pogled
in padlo jih je mnogo,
kot črn pogled
si jih je vzel stražar.

Kot na sulico naboden
je gledal -
ta pogreb
želeč si hiter konec
in slovo od vseh.

Bil je zakopan,
zakopan kot eden
od mrličev
eden od hladnih
mrtvih trupel,
ki naj jih vzame vrag !

En sam pogled
in padlo jih je mnogo,
mного temnih prsi,
povešenih glav.
En sam pogled
in ni več bilo nikogar
ki bi kot brodar
prepeljal nas
čez to kalno reko.

in nas pustil tam
kot ene od
nešteti padlih
trupel,
nas sežgal, namesto
ča trohnimo
v tej bolni zemlji,
na tem bolnem svetu,
ki noče pasti v nič,
ki noče biti kot slabič,
čeprav umira in
bo enkrat ubit.

DOLGOST ŽIVLJENJA NAŠEGA JE KRATKA

Človeško življenje je v tisočletjih izgubljen trenutek. Najti je treba ta trenutek in mu dati pravo podobo, zanimivo obliko. Svoji sekundi je treba dati pravo luč, da smrt ne bo več smrt.

Potrebno je razumeti okolico. Potrebno je biti okolica. Tudi ona bo tvoja podoba. Vendar se moraš držati le enega pravila: sočloveku hodi sočlovek, samemu sebi bodi jaz. Urin tek je hitrejši od tebe. Hitrejši je od nas vseh. Rojstvo-sekunda. Biti otrok - biti starec. Smrt. In vendar iščeš življenje.

Rojstvo. Koliko začetkov, ujetih v mreže preteklosti, sedanjosti. Rojstvo moraš imeti rad. To je začetek novega, je upanje v neskončnost. Rojstvo pomeni novega človeka, novo misel.

France Prešeren. Človek kot milijoni drugih,
s svojimi napakami, slabostmi. (In vendar človek)

Biti otrok. Vzcvetiš s cvetjem pomladi, položiš glavo v opojno naročje sveta. Prvi koraki v svet pomenijo prve rane v mladem telesu. Mir. Red. Pravičnost. Iskrenost... Velike besede. A večkrat tako nabreklo prazne. Bojiš se jih... Te besede otrok spoznava in vanje verjame. Verjame v cvetje, s katerim raste. Verjame v svojo skrivno moč, ki bo prišla na dan šele v trenutku, ko bo otrok prenehal biti otrok. Ko bo smel povedati svoje nedolžne misli svetu odraslih. Biti otrok je zelo pomembno.

Mladenič, mož. Spregovoril je. Misli poskuša posredovati svetu.

Slišijo ga, celo poslušajo ga... vendar se ga boje. Boje se njegovih besed. Nimajo ga za resnega, za uravnovešenega. Morda so pa oni sami otroci?!

"Vsi pojte nekam žvižgat..."

Udrihajo po njem. Vendar ga udarci ne potlačijo. Upira se, kriči. Poln je iluzij, ki ga nočejo zapustiti. Upa... Oklepa se svojih idealov kot utaplajoči se rešilnega pasu. A nihče ni večno mlad. A on-hoče peti. Hoče "po svoje" govoriti.

"... Pusti peti mojga slavca,
kakor sem mu grlo ustvaril..."

Spoznava. Življenje ni svetla pot. Poln je ovir, pregrad. Špekulantstvo, laž, sleparstvo. Vse to ga tlači. A še vedno upa. Še vedno išče.

Najde ljubezen. Ne ljubezen, Ljubezen. Ljubi njo. Pravzaprav njiju. Ne, njih. Ljubi žensko, ljubi domovino, ljubi poezijo.

"Izdihljaji, solze so jih redile s Parnasa mojga rožice prič'joče: solze 'z ljuberni so do tebe vroče, iz domovinske so ljubezni bile..."

Hrepeni po nedosegljivem. In to ga draži. Morda pa noče podreti velike črke, morda si želi hrepenenja?

"... Mlad ribič cele noči vesla, visoko na nebi zvezda miglja..."

Upanja, čakanje, iluzije. Ko vse to mine, mine mladost.

"Dni mojih lepši polcvica kmalu, mladosti leta! kmalu ste minule..."

Naposled je postal čisto sam. Iluzije o boljšem so ga zapustile. Pomislil je nase. Je napaka v njem? So bila njegove ideje zgrešene? Ali je imel odgovornost, pogum in čut za pravilnost? Da, imel je! To je razumel.

In ko končno razumemo vse, okolico, smisel, sebe, vesoljni sistem, večne in neskončne biti, takrat smo dospeli na cilj vsega. To je konec in začetek novih možnosti, novih spoznanj.

"Čez tebe več ne bo, sovražna sreča! iz mojih ust prišla beseda žala...
... strah zbežal je, z njim upanje gcljivo, naprej me sreča gladí ali tebi,
me TNALO najdla boš neobčutljivo.

Tako ravnodušen je pripravljen na vse. Sreča mu vedno obrača hrbet. Tudi poezija, njegovazvesta ljubica, mu sedaj noče več pomagati. A on se je še vedno oklepa. In čaka.. smrt. Morda prezgodaj?

"...Prijazna smrt! predolgo se ne mudi!"

In na koncu poti pregledaš prehojeno in iščeš smisel. Vprašanja se pojavijo še močnejše, še glasneje vpijejo svoj dvom. Starec ne verjama več. Ne išče več novih poti... v starih stezicah išče izgubljene misli. S seboj nesi svojo reko, da jo izlije v morje človeštva.

Leta pomenijo minevanje in nastajanje. Čas, ki gre mimo nas in čas, v katerem pustimo trenutek svoje biti v podobi veličastnega dejanja.

Smrt. Smrt pomeni konec
sekunde, rojstva in starca.

Smrt ni pomembna.

ČUTITI, ČUTITI, ČUTITI

Čutila je,
da mora tja,
čutila je,
da mora se zbuditi
iz sanj, ki
kot ptice
kot orli
se ji izključvale
zadnji delec
srca.
Čutila je,
da mora čutiti,
a dan je bil le
čuteč konec,
ki ga je
želela.

Ajra Pogačnik

STAREC V NEW YORKU

Sedel je in gledal nepremično v popacane, umazane stene. Soba je bila morda zadnjič prebeljena pred dvajsetimi leti. Miza v kotu je bila vsa odrgnjena in zapolnjena z vsakovrstnimi živili. Na njej si našel kruh, salamo, konzerve, napol zavito panceto, pa ogledalo, krtačo za čiščenje obleke, zobno ščetko, glavnik napolnjen z lasmi ter celonočičiščen pribor za britje. Zraven mize so bili trije stoli, razmetano postavljeni. Tudi na njih si našel umazane nogavice, spodnje hlače ter smrdeče in gnile brisače. Na enem izmed stolov pa je sedel starec.

Vse to se je dogajalo v New Yorku, v enem izmed velikanskih nebotičnikov tega prekletega mesta.

Starec sedi in gleda svoj košček sredi velikega velemesta. Tu je on. To je njegov dom. Je in ni.

Ob drugi steni omara, na eni strani nekoliko odmaknjena od stene. Na njej polna steklenica vina ter oč pancete masten nož. Tla umazana. Smrad po zatohlem in gnilobi.

Starec posluša ropot avtomobilov in trušč, ki je v resnici veliko hujši, kot ga slišijo razglašena ušesa.

"Svet živi."

Zdi se, da se je v njegovi celici čas ustavil. Pred štiridesetimi leti, ko je prišel v to mesto je imel isto pohištvo, iste obleke, zavese, kot jih ima sedaj. Vse isto. Le on se je postaral.

Starec vstane. Njegove hlače so oguljene in umazane, srajca smrdi. Lasje so potrebni vode in mila. Opiraje se na dva aluminijska profila se dokoplje do omare s tresočimi rokami počasi odpre škripajoč predal. Brska po raznih stvareh, neveljavnih dokumentih in potrdilih. Končno prime v roke nekaj, kar je iskal. Oči se mu zasvetijo. Črno bela fotografija srednje velikega formata. Samotna hiša. Pred hišo topka in travnik. V ozadju griči porasli s smrekovim gozdom. Hiša je še kar lepa in nova.

Starec se razkuri in krili z rokami: "To smo naredili mi s svojimi rokami, ustrašili smo se revščine! Iz nič!"

Slišijo ga le gluhe stene. Nekaj časa molči. Nemiren je. Potem še nekaj godrnja in govori. Glas mu drhti.

Zunaj drvenje avtomobilov. New York tak kot je. Mesto zabave in mesto veselja, mesto urejenosti in zmede.

"Kam sem prišel?"

Starcu se je utrnila solza, ker je vedel, da nikoli več ne bo videl svoje hiše, svojih ljudi.

Po glavi mu je šumelo in se mu bledlo. "Sin! Mesec dni

mu je bilo. Prekleteo!"

Starec je obsedel. Tako je sedel dan za dnem in vedno bolj razglabljal svojo bolečino sredi gluhih, umazanih sten. Največ je spal. Jedel skorajda ni. Že nekaj dni ni prosil Toma in Dicka, da mu prineseta hrane. Odpiral je razne škatle in jih prazne puščal na mizi.

Sedel je in gnil. Smrdelo je po New Yorku in prekletem, stokrat prekletem življenju.

Tam nekje na Gorenjskem pa je zrak in vonj po smrekah. "Ah!" Starec je vdihnil, toda to je bil samo vonj njegove celice v devetem nadstropju. Starec je jokal.

Premišljal je o mladosti, o želji po življenju o zabava in o ženskah. O alkoholu kateremu se je vdal, ko se mu je vse skupaj uprlo, zagnusilo.

Sedaj je ostal sam.

Kri mu je zvođenela, koža je začela gniti, padel je v nezavest in sedel na stolu, ki je imel eno nogo nekoliko počeno. Glava mu je omahnila na pokvarjeno panceto. Fotografija je ležala v umazanem krožniku. Na kruhu se je nabrala plesen. V sobe se vdrle podgane in začele obžirati starca. Trgale so mu omokrene spodnje hlače in se mu zažirale z ostrimi zobmi v meso. Zunaj so drveli avtomobili, čarovniki so naduševali ljudi s svojo hitrostjo in izvirnostjo. Navduševali ljudi, ki so bili navdušeni že z vsem. Za drugim vogalom pa so kričale posiljene ženske.

Starec ni kričal. Bil je razmesarjen in je smrdel.

Prelep dan. Ptčki prepevajo jutranjo pesem. "Danes bo treba orati", pravi Tone. Žena mu pripravlja molče zajtrk in ne reče nič. Priropota motor. Ciril je. "Kaj bo novega Ciril?" "Telegram," "Telegram?" Čumenje papirja. Radovedni obrazi otrok. Čudna pisava. Nerazumljiva. Iz New Yorka. "Le kaj bi to bilo?" "Pokliče Andreja on se uči angleščino".

"Andrej!"

Sporočamo vam, da smo odkrili ostanke umrlega Bizjak Franka v bloku št. 1295 soba 315. Ker smo našli le vaš naslov in ne vemo o njem nič, to sporočamo vam. Bil je že sežgan zaradi razpadlosti trupla.

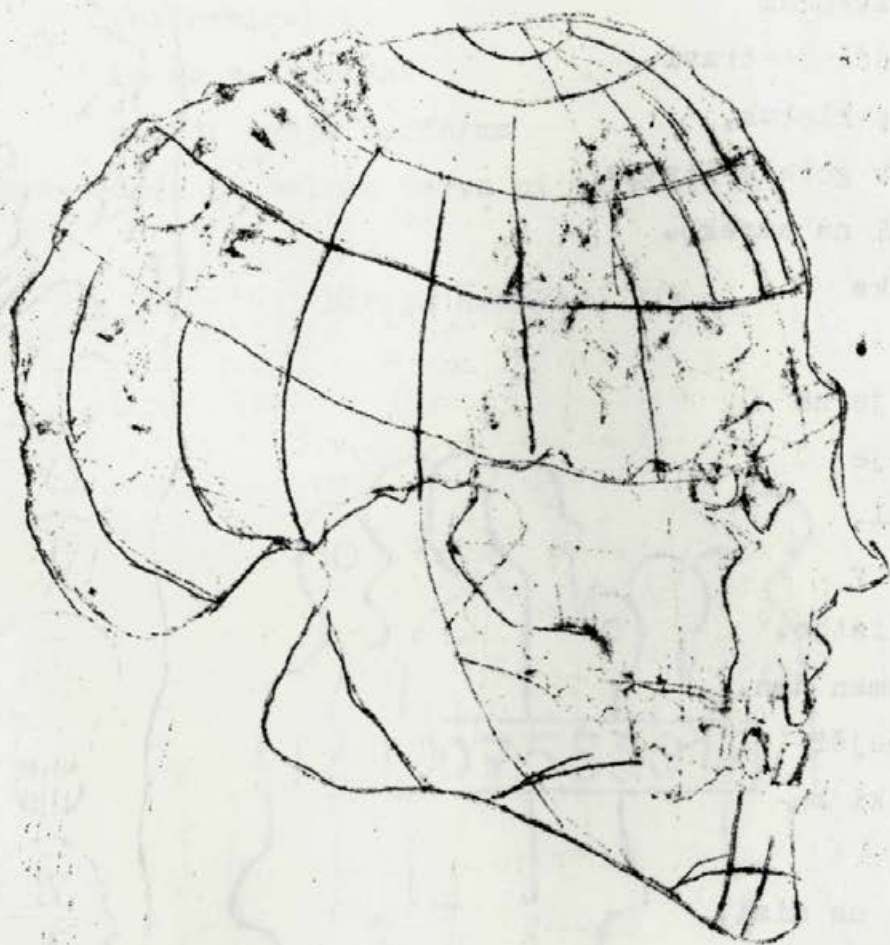
Iskreno sožalje.

Sin se je zamislil. Spravil je telegram in molče odšel na njivo. Razmišljal je o nekem, ki ga ni poznal. Iz pogovorov je včasih slišal, kako so njegovega očeta vsi imenovali ničvredneža. Le iz materinih ust ni nikoli nič slišal. To mu bo vedno ostalo na srcu. Nikoli se ne bo mogel o tem z nikomer pogovoriti.

Njegov izraz na čelu je bil podoben tistemu, s katerim je neki starec bulil v gole stene svojega pekla.

Andrej je opazoval kako rala obrača zemljo in ni vedel, zakaj je oče tako čuden, ni razumel, kaj je prevedel iz angleščine.

Ni vedel, kdo je bil Frank.

LJUBIL JE ZLO

Prišel je,
sedel pod skalo
zapravljal čas
kot vsi ljudje.
Podil je podgane,
pihal balončke
zvonil z zvoncem
in se valjal po travi.
Snel si je klobuk,
ga vržel v goreče listje
in splezal na smreko.

Kako visoko
je bil.

Gugal se je na
konici veje
in žvižgal.
Skočil je v
goreče listje.

Bil je temen dan,
malo temnejši
od tega, ki bo
jutri.

Slonel je na mizi,
brez besed,
ni mogel govoriti
strmel je predse
in čutil
moč zla,
ki ga je tako ljubil.

Ajra Pogačnik

UNIFORMIRANCI,

dejali so mi, da so vsi uniformiranci enaki
uniformiranci....

Poljubljaš me in ljubkuješ.

Ob vodi šume vrbe

in pomlad je v tvojih laseh

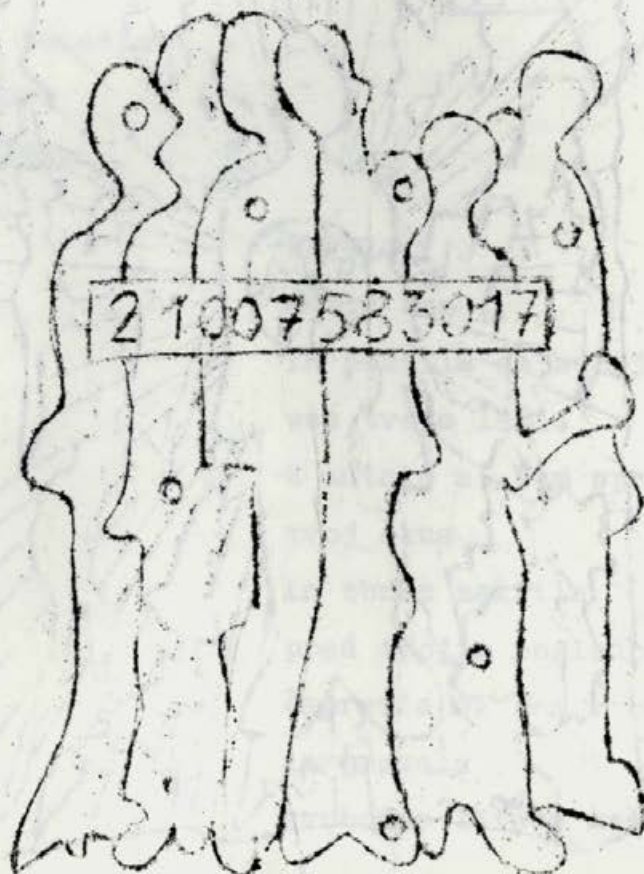
Uniformiranci!

Ko me poljubljaš

zbledi tvoja uniforma

Navsezadnje pa zelena barva ni tako slaba!

Marija Remškar, 3.b

ČE UMREM?

Kaj je po smrti?

Moj spomin in jokajoča mama na pokopališču

Včasih rože in mokra zemlja

Če umrem?...

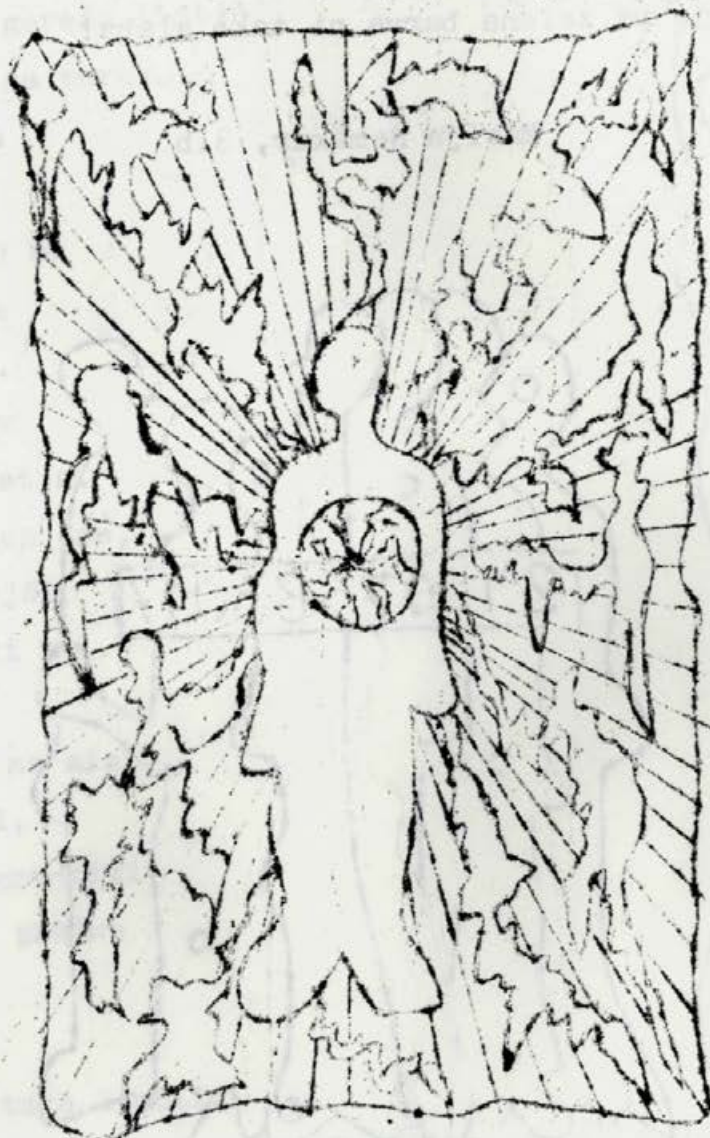
Boš ti še vedno nekje

in moje fotografije bodo ostale!

Bolna sem....

Če umrem?

Marija Remškar, 3.b

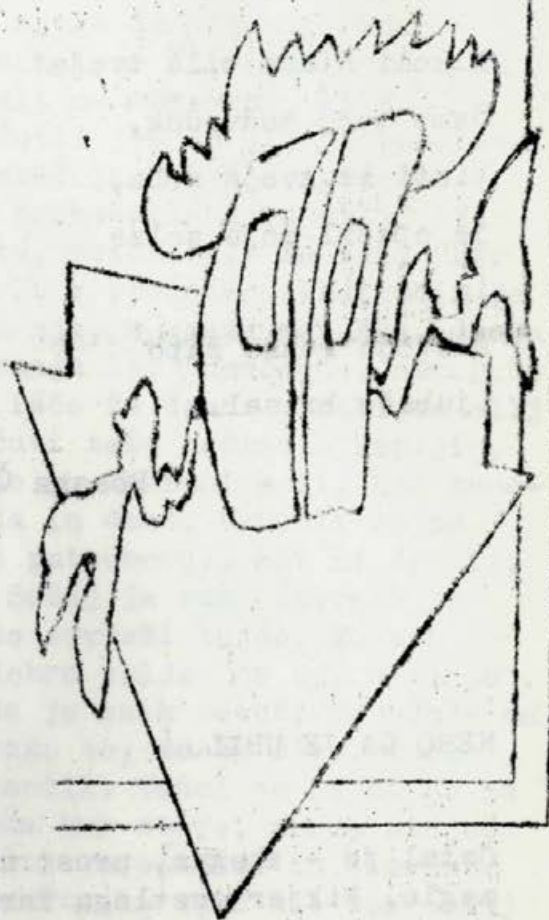

PESEM

pesem
je trenutek resnice
in trenutek molka.
Neizpolnjene sanje
nekega neizbežnega trenutka.

Pesem
je tiho valovanje zavesti,
prevevajoč občutek sreče.
Nemirne misli
na srečen konec pravljice.

Pesem
je morje ljubezni,
ostro gorovje bolečine.
Zastrta otožnost
in obraz veselja.

METULJ

Odšla bom
in pustila za seboj
vse tvoje laži.
Z ustnic si bom sprala
tvoj okus
in obraz zakrila
pred tvojim pogledom.
Zapredla se bom v bubo
in poszala
svobodno leteči metulj.

HVALA, MEDVEDEK!

Nikoli nisem bila tvoja!

Sam tvoj medvedek,
tisti iz tvoje sobe,

je opazil moje solze

in mi jih

s svojo mehko šapo

ljubeče brisal.

Rosana Čermelj

NEBO GA JE UBILU

Ostal je - zbezan, prestrašen zavil v mlečno neprehočno plast megle. Nikjer svetlega žarka upanja, je to mogoče? Čutil je le kristalno ledene meglene kapljice, ki so se dotikale njegovega telesa in podzavestno čutil njihovo težo, ko so brez cilja polzele po koži in se upijale v obleko in zmršane lase. Od nežnega deškega obraza, na katerem se je čutil že prvi utrip moške moškosti je ostal le prestrašen izraz. Ni več iskal, ni več mislil, da bo kdaj ušel v tem grozljivemu oblaku megle. Globoko je vdikoval zrak, kot bi hotel vsesati vase vse njegovo vlažnost drhteč od želje videti sonce in sinjo milino neba, ki jo je tako ljubil. - moder odsev sveta in morja, ki ga je tako potreboval v svoji duši, v srcu, ki je zavračalo vsako drugo ljubezen in tolažbo. Bil je prevaran, zavedal se je, prevaran od samega sebe in se zato samemu sebi smilil. Ljudje so hodili mimo njega - mnogi ljudi, ki jih ni motilo prenapolnjeno ozračje - popolnoma tuji obrazi, ki so pozabili na jasno zvezdnato nebo in na to, da so ga dolžni ljubiti. Ni mogel razvozljati njihovih izrazov. Sam sebe se je bal. Vsi obrazi so govorili isto: "Sam imam težave s seboj z nikomur nočem imeti opravka." Pobral je čepico na kateri je nehote sedel in ki je bila sluzasta od zemlje in blata ter si jo postrani in pregloboko posadil na glavo.

Molčal je a oči so izdajalsko vpile: "Bojim se ker sem izgubljen, bojim se!" Tekel je, a okrog njega je bilo le vedno bolj temno in težko. Srečaval je vedno iste človeške obraze in potuhnjene ptepuške pse, ki so čakali na mrhovino, ki naj bi kar sama padla od nekje, od daleč. Čutil je, da jim je podoben, da v njem ni nič človeškega več. Iskal je nekaj a ni vedel kaj. Bo kdaj našel, bo kdaj dosegel pribežališče in cilj? "Kar teči!" govorijo obrazi, strehe, vrata, avtomobili in psi, "kar teči!" Bil je kot lev, ki so ga zaprli v premajhno kletko in še sedaj po desetih letih išče izhod iz nje, a vsaka rešetka, vsaka odprtina pnavlja že vseh 10 let iskanja le: "nemogoče, nemogoče, nemogoče.." On je tak lev. Blodi in išče že davno pozabljen cilj v megli. Ga bo kdaj našel? Na sebi čuti težo nešteti kapljic, ki se mu obešajo na obleko in polzijo po umazani koži. Kot zanamrjen okraden pes je brez gospodarja in doma. Ukradli so mu jasno sinjino neba, ki jo je najbolj potreboval, mar ni dovolj, da so mu ukradli dom in gospodarja. Sedaj je sam. Zavrnil je ljubezen življenja in človeštva, zato sovraži tujce. Mu vse to pomaga? Do sedaj mu ni pomagala ne dobra volja, ne up, niti psi, ki so se podili za njim. Čutil je, da je vsem odveč, da nihče na svetu ne ve več zanj. Sam ni vedel kako to, da še živi. Vsako jutro sproti je pozabljal kje je prenočil. Vedel je le da ne na mehki postelji in ne pod streho, morda kar stoje, morda stoječ na stopnicah ali vogalih hiš. Pozabil je svoje ime in starost. Ni več vedel kdo je in nehote čakal smrt, ki tako ali tako zanj ni bila več daleč. Včasih ko je sključen čepel med drevesi v parkih je čutil vonj - vonj po smrti. Ni se je bal, a vedel je, da mu tako mlademu ne bi bilo treba umreti. Cele dneve je poležaval v parkih na ledeno vlažnih tleh in skozi veje iskal sinjino, ki je preplavljala njegovo srce, kot edini spomin na preteklost in bila edini dokaz, da je preteklost res imel. Ni minilo dolgo od takrat, ko se je zavedel da nekaj išče, da je nekaj izgubil, obležal je. Pod težo kapljic ki so ledeno mrzle vstrajno pršile mu je čas tekkel počasni - zanj že cela večnost je drugim pomenila nekaj dni, a on ni hotel priznati bolezni, sploh ni razumel te besede, ki mu jo je um narekoval. Kot bi vse svet čakal le to, želel samo njegovo nesrečo, kot bi se gnev vsega življenja zbil na eno bitje in ga prikoval k zemlji. Ta zanj poslednji trenutek, ko je komaj odprl premrlje veke, ki so se mu zlepile od solz in mraza je bil zanj srečen konec nesrečnega pozablega življenja. Zadem pogled, ki se mu je nudil je bila čista modrina neba neskončna v svoji čistosti in daljavi. Ni več pršečih kapljic, ki se s vso silo ubešajo na obraz, nič več neskončnega oblaka mlačne megle. Od vsega tega je ostala le lepota, lepota, ki jo občutiš, ko se zavedaš življenja, zavedaš tega, da ljubiš modrino, ki je v nas vseh, v vsem človeštvu

v vsaki smrekini iglici ali cvetu in ta topla modtina je bila tudi v njem, še več kot v drugih, zato je zavračal ljubezen, zato tekal po megli in iškal, bežal in spal na vogalih hiš. In sedaj, ko so njegove moči upešale, ko pljuča niso mogla več zajemati vlažnega zraka, sedaj, ko je premrazen še zadnjič pogledal okrog sebe, sedaj je zagledal nebo in vsa njegova milina se mu je zdela še večja kot v nekdanjem spominu. A bila je okrutna, to si je priznal. Želel si je leteti in biti čisto blizu tega živo modrega morja brez konca a on je našel konec, tam, kjer se življenje spremeni v tujca in tujec ostane vedno in povsod sovražnik resnice.

Ajra Pogačnik, l. družbosl.

Prišla je nekega dne. Ime ji je bilo ljubezen.

Vzela je moj obraz v mehke dlani,
pozdravila me je s svojo toplo sapo
in me poljubljala na nos.

Pogledala me je svetlo
in mi nekaj šepnila na uho.

Rekla je, da me nikoli več ne zapusti.

Nato mi je pomežiknila, kot mi do tedaj

še nihče ni,

in je ostala pri meni.

Včasih me požgečka po podplatih.

Takrat se skupaj smejiva.

Ne prižigaj luči,
ko leživa v mraku
in ne odmikaj roke
z mojega telesa.

Objemi me in reci,
da me imaš rad.

Daj mi ustnice,
podarila ti bom tisoč poljubov.

Ne prižigaj luči,
ko leživa v mraku.

Takrat te imam najraje.

Anita Žonta, 4.a

Že s samo svojo pojavo zajebavam ljudi. Od nekdanj. Najprej sem bila pol-pol. Ena polovica je z očetom potovala vsevprek sveta, druga je z mamo potrpežljivo čakala, kar sicer ni v moji naravi. No, potem sem neke noči v začetku marca postala eno. Zdravniki so ugotovili, da se je to zgodilo v aprilu in so me pričakovali že novembra. Jaz sem rasla, rasla, kupovali so mi oblekice, pleničke, hlačke, čeveljčke in igračke. Dobila sem celo ime. Bila naj bi Borut. Prišel je november, a mene o nikoder. Cel mesec so me nestrpno čakali. Jaz sem kot že takrat izoblikovana, zrela osebnost prišla v beli svet šele 10. decembra. Prav zaradi te osebnosti tudi nisem postala Borut, ampak Tanja. Končno so me lahko oblekli in peljali domov. Tò je bila gostija! Najprej sem bila čista pridna in nisem nič jokala. Vsi so me gledali, me hoteli pestovati in se mi nasmihali. Občudovali so moje oči (takrat še plave) in lase (takrat še črne) in celo mene splah, prvič in zadnjič. Potem sem začela jokati in nikakor nisem hotela nehati. Kot prava jaz sem zamorila čisto vse in gostija je propadla. Še več let sem jokala, začela pisati in brati, mimogrede šla, v šolo in rasla. Tačas je bila moja osebnost nekje skrita. Vse dokler nisem zrasla v neresno pubertetnico. In potem v še bolj neresno dekle. Rasem v neresno žensko, če me le osebnost ne bo izdala. No, baje bom kmalu zrasla, če govori-jo ljudje resnico. Sicer pa se kaj lahko zgodi, da ne bom nehala, kajti pri meni človek nikoli ne ve. Še vedno puščam čakati, jočem brez veze in kadar ni treba, se smejem v istih okoliščinah in rada zamorim ljudi. Poleg tega pa še "neću da živim v bloku 65 in občasno mrzim cel svet."

Tanja Pavlica

